

Nyírmeggyes Község Önkormányzat „Nyitnikék” Óvodája és Konyhája

Óvodai Pedagógiai Program

Az intézmény OM azonosítója: 202560	Készítette: <i>Erdeiné Török Andrea</i> Erdeiné Török Andrea igazgató Ph.
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi véleményezés határozatszám: MEG/102-1/2025 Nevelőtestület nevében: <i>Sarkadi Utca</i>	
A fenntartó nevében jóváhagyta: <i>fenntartó nevében nevelő</i>	
MEG/ 102-1/2025 határozatszámon jóváhagyta: Ph. <i>Erdeiné Török Andrea</i> Igazgató aláírása	
A dokumentum jellege: Nyilvános	Megtalálható: www.nyitnikekovoda.freewb.hu
Hatályos: 2025. szeptember 01-től, a kihirdetés napjától	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig Iktatószám: <i>69/2025.(VIII.21.)</i>

IX. Legitimációs záradék

Az óvoda Pedagógiai Programját készítette: az óvoda igazgatója

Dátum: 2025.09.01.

.....
igazgató

Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programban foglaltakkal kapcsolatosan - jogszabályban meghatározott jogaival élve - véleményt alkotott.

Az óvoda nevelőtestülete a módosított Pedagógiai Programot a MEG/102-1/2025 számú határozatával véleményezte.

Dátum: 2025.09.01.

.....
nevelőtestület nevében

I. Bevezetés.....	1
II. Gyermekkép és óvodakép	9
III. Az óvodai nevelés feladatai	13
1. A program nevelési céljai.....	13
2. Legfőbb alapelveink.....	13
3. Nevelési feladatok.....	13
a, Egészséges életmód alakítása	13
b, Érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
c, Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	20
d, Óvodánk cél és feladatrendszere	22
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	24
1. Személyi feltételek	24
a, A pedagógus, mint kulcsszereplő	24
b, A dajka	25
2. Tárgyi feltételek	26
3. Az óvodai élet megszervezése.....	29
a, Óvodánk napirendje.....	29
b, Óvodánk hetirendje	30
c, A fejlődés nyomonkövetésének dokumentumai.....	31
d, Az óvoda kapcsolatai.....	33
e, Gyermekvédelem az óvodában.....	36
f, Az óvodába és az iskolába lépés feltétele.....	39
V. Az óvoda speciális feladatai	41
a, Óvodai integrációs program.....	41
b, Gyermekvédelem – gyermekvédelmi feladatok.....	43
c, A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek.....	44
d, Az óvodapedagógus szerepe az integrációban.....	46
VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	47
1. A játék.....	47
2. Verselés, mesélés	53
3. Ének, zene, népi játék, tánc	57
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	63
5. Mindennapos mozgás.....	67
6. Külső világ tevékeny megismerése	71
7. Munka jellegű tevékenységek	76
8. Tevékenységben megvalósuló tanulás.....	79
VII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	82
VIII. Az óvoda ünnepei, hagyományai	84
IX. Legitimációs záradék	86

Melléklet

Diabéteszes gyermek eljárásrendje

Bevezetés

Köszöntő

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele s úgy gondolják, hogy legfőltettebb kincsük-gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízják.

A Nyírmeggyesi „Nyitnikék” Óvoda külső-belső esztétikus tárgyi környezetével, a melegszívű, gyermekszerető felnőttekkel együtt igazi otthont ad a kisgyermek neveléséhez.

Úgy gondolom, minden szónál többet mond, ha az édesanya kézen fogja gyermekét s ugyanabba az óvodába, s talán ugyanahhoz az óvó nénihez kíséri, ahová ő is járt gyermekkorában.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját és a törvényességet figyelembe véve dolgozta át nevelőtestületünk a „Külső világ tevékeny megismerésére” épülő Pedagógiai Programunkat. A törvényi, rendeleti változások, a jogszabályi összhang megteremtése és szövegpontosítások adják a módosítás egyik pillérét, ennek megfelelően a legfontosabb a változások beépítése. Pedagóguskompetenciák értelmezése.

A másik pillért saját munkánk eredményei, a belső ellenőrzések és az önértékelési anyagok szolgáltatják.

A módosító jogszabály alapján óvodánk nevelőközössége a szakmai jövőképét a jelenleg érvényben lévő pedagógiai program felülvizsgálatával gondolta át, és a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelés céljából annak módosítását elvégezte.

Köszönöm munkatársaim aktív részvételét a program elkészítésében, hiszem, hogy mindannyiunk számára fontos lépés ez.

Igazgató

1. Az óvoda hivatalos adatai:

Az intézmény típusa:	Óvoda
Az intézmény hivatalos elnevezése:	Nyírmeggyes Község Önkormányzat „Nyitnikék” Óvodája és Konyhája
Az intézmény székhelye:	4722 Nyírmeggyes, Rákóczi u. 33.
Az intézmény telefonszáma:	44/409-970
Az intézmény e-mail címe:	ovoda.nyitnikek@gmail.com
Az óvoda intézményegységei, csoportok és férőhelyek száma:	Székhely: 4722 Nyírmeggyes, Rákóczi u. 33. 2 csoport van elhelyezve 60 fő Telephely: 4722 Nyírmeggyes, Rákóczi u. 26. 2 csoport van elhelyezve 60 fő
Az óvoda fenntartója:	Nyírmeggyes Község Önkormányzat 4722 Nyírmeggyes, Petőfi u. 6.
Az Alapító Okirat száma, kelte:	<i>MEG/4408-2/2023. okiratszámú módosító okirat,</i> amely 2024. január 01. napjától hatályos.
Az óvoda igazgatója, a program benyújtója:	Erdeiné Török Andrea 4722 Nyírmeggyes, Rákóczi út 33. Tel.: 44/409-970

Az óvoda alaptevékenysége:

-Óvodai nevelés (851020).

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091140	Óvodai nevelés, ellátás működési feladatai
4	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
5	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
6	104037	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés

Az óvoda jogállása: Önállóan működő.

Gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: Az intézmény önállóan működik, s pénzügyi-gazdálkodási feladatainak ellátásáról a Nyírmeggyesi Polgármesteri Hivatal (székhelye: 4722 Nyírmeggyes, Petőfi u. 6.) köteles külön munkamegosztási megállapodás alapján gondoskodni.

2. Programunk az alábbi alapelvek tükrében készült:

- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása,
- az emberi jogok és a gyermekjogok, alapvető szabadságjogok tiszteletben tartása,
- az egyenlő hozzáférés biztosítása
- az óvodapedagógus széles körű módszertani szabadságának érvényesülése.
-

Programunk alappillérei: nyitottság, a természet felé való odafordulás, a hagyományok és jeles napok tisztelete, a kölcsönös elfogadás, a szabad játék elsődlegessége és az élményközpontú tapasztalatszerzés.

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása, a 77/2025.(IV.15) Kormány rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának ide vonatkozó paragrafusa tartalmazza:

„...a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg;”

„...a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.”

20/2012.EMMI

6. § (1) Az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján pedagógiai programot készít, vagy az ily módon készített pedagógiai programok közül választ.

(2) Az óvoda pedagógiai programja meghatározza

a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,

b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

A programalkotás jogszabályi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye (2011.április 25.)
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XX Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

Kormányrendeletek:

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzetközi köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról, ill. annak módosítása, a 77/2025.(IV.15) Korm. rendelet
- 15/2013. (XII. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiségi iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet
- 2021.évi LII. törvény a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátásáról
- 20/2012. EMMI rendelet kiegészítve a 128.§-sal
- 38/2021.(IX.1.) EMMI rendelete a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.IV.30.) EMMI rendelet módosításáról
- 2016/679. számú rendelet- Európai Parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR-törvény
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiaiszakmaiszolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 29/2023. (VIII. 14.) BM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításáról

3. Az óvoda bemutatása:

Óvodánk Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Nyírmeggyes községben található. Az önkormányzat által fenntartott, két telephelyen elhelyezkedő, 4 csoporttal működő óvoda. A székhely a Rákóczi u. 33. szám alatt, a telephely a Rákóczi u. 26. szám alatt működik.

Az óvodai intézménynek jelentős múltja van. Községünkben már az 1930-as évek elején megnyitotta kapuit az óvoda a 3-6 éves gyermekek számára. Valójában nem volt nevelési funkciója, csupán gyermekmegőrző szerepet töltött be. Egy csoporttal, egy óvodapedagógussal és egy gondozónővel rendelkezett. Fenntartója a községi hivatal volt. Közvetlen felügyeletet a körzeti orvos gyakorolt, mivel az Egészségügyi Minisztérium fennhatósága alatt működött.

A második világháború alatt, az 1950-es évekig szünetelt az óvodai ellátás. 1950-től kezdődik az óvodai nevelés községünkben. Az addigi Kisdédóvoda helyett a Napközi Otthonos Óvoda nevet kapta, az Egészségügyi Minisztériumtól pedig átkerült a Művelődési Minisztérium hatáskörébe az intézmény. Ezt követően változó helyszínen működött az óvoda. A mostani épület kb. 1970-től tölti be óvodai funkcióit. A bővítési javaslatot 1985-ben, 4 csoportra, amelyet a kihasználtság indokolt, a helyi tanács tette meg a Járási Tanács művelődési osztálya felé.

Így telt el közel 20 év, s közben a település létszáma közel 2700 főre emelkedett. Az épületben működő főzőkonyha alapterületének bővítése céljából két lépcsőben két csoportszobát a telephelyen működő épületbe helyezett a fenntartó. 2007- 2017 augusztusáig Nyírmeggyes Község Önkormányzata Tiborszállás Község Önkormányzatával közösen, intézményi fenntartói társulásban látta el közoktatási feladatait. Ennek köszönhetően a „Nyitnikék” Óvoda a továbbiakban a Nyírmeggyes-Tiborszállás Közös Fenntartású ÁMK tagintézményeként működött egészen 2013. január 1-ig. Ekkor a közoktatás-köznevelés átszervezése a rendszerszintű átalakítás intézményünket is szervesen érintette. Tagintézmények váltak le, valamint óvodánk az ÁMK székhelyintézményévé vált.

Fenntartói döntés alapján 2017. szeptember 01-től újra községi fenntartással működik.

A változások nem hatottak negatívan az intézmény szakmai munkájára. Óvodánk szakmai felkészültségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy 2007. augusztus 29-én a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Köznevelési Közlapítvány által elnyerte az „Oktatás, Nevelés Eredményességéért Díjat”. Óvodánkban drámapedagógiai vonatkozásban szerveztünk bázisnapokat az érdeklődő óvodapedagógusoknak, sőt, országos konferenciát is szerveztünk már, 2013-ban kistérségi bemutatót tartottunk. Mindezek lehetőséget adtak és adnak arra, hogy a környező óvodák megismerjék programunkat, nevelési gyakorlatunkat, melyeket alkalmazhatnak munkájuk során. 2017-ben 3. alkalommal nyertük el a Zöld óvoda címet, a kisgyermekkor környezeti nevelés terén végzett tevékenységünk elismeréseként, melyet az Emberi Erőforrások Minisztériuma adományozott. 2019-ben szintén 3. alkalommal díjazta intézményünket az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kerékpárosbarát Munkahely címmel. Emellett büszkén viseljük a Madárbarát Óvoda címet. Céljaink között szerepel a Kincses Kultúróvoda

cím megszerzése, az értékteremtő, értékátadó tevékenységeink a kultúrkincsátadás, hagyományőrzés által.

A Nyírmeggyesen élő óvodáskorú gyermekek szinte teljes létszámban igénybe veszik az óvodai szolgáltatást. Az olykor csökkenő tendenciát mutató születések számát ellensúlyozza a szomszédos településekről bejárók száma (a létszám mintegy 20%-át teszi ki). Ez az intézmény nyitottságának, sokszínű tevékenységrendszerének is köszönhető.

Szakmai kompetenciánk:

A „Külső világ tevékeny megismerésére” épülő Pedagógiai Programunkban alkalmazott pedagógiánkban minden nevelési- és tanulási terület azonos szakmai igényességet hordoz. Élményszerű tevékenységrendszerrel a passzív befogadást felváltja a megismerő tevékenység által történő tanulás, amely az aktivitáson és élményszerűségen keresztül megteremti a tanuláshoz szükséges motivációs bázist is. Erre garancia a szakmai felkészültség, a megfelelő szakmai kommunikáció, a gyermekközpontság, a gyermekek szeretete és tisztelete. Elfogadó pedagógiánkkal toleranciát biztosítunk a gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt.

Nevelési programunkban arra törekszünk, hogy – a sokszínűség érvényesülésének utat adva intézményünk – a helyi nevelés rendszereként önálló pedagógiai programmal felvértezve, önfejlesztő – önkormányzó egységként működjön a község településviszonyainak és a társadalmi háttér szociológiai jellemzőinek megfelelő szakmai sajátosságokkal. Óvodai életünk színvonalasabbá tétele érdekében minden pályázati lehetőséget megragadunk, amely a minőségi munkavégzésünk nélkülözhetetlen részévé vált.

Meghatározó jelentőségűnek tartjuk a pedagógiai kultúra növelését, az alapos ráhangolódást sajátos értékeinkre, az intézményünk önálló arculatának domborítását, a belső műhelymunka fejlesztését, a pedagógiai önismeret önfejlesztés, alkotóképeség fokozását, alkotó közösségek létrehozását, értékképzést. Fontosnak tartjuk az óvodapedagógiai attitűdök áthangolását, mert a ma gyermekének megértő, elfogadó, kreatív, alkotó pedagógusra van szüksége, aki tudja követni a változásokat és tud élni a szakmai szabadsággal.

Az eltelt idő alatt a gyakorlati megvalósításban célirányosan és tudatosan gyűjtöttük össze tapasztalatainkat, ellenőriztük, hogy a megvalósítás során- tartalmi és formai tekintetben – beválik-e, biztosítja-e a célnak való megfelelés lehetőségét, méréseket, értékeléseket végeztünk és meghatároztuk a korrekciót.

Az átdolgozott Programunk lehetőséget nyújt ahhoz, hogy esélyegyenlőséget teremtve tudjuk fejleszteni hosszútávon a ránk bízott gyermekeket a jelenlegi tárgyi és személyi feltételekkel. A köznevelési törvény szellemében kitűzött céljaink megvalósulását a családdal való állandó kapcsolattartás és partnereink véleményének figyelembe vétele segíti.

Lehetővé tesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének elősegítését, sérülésükből adódó speciális megsegítésüket, egyénre szabott feladatokkal.

II. Gyermekkép és óvodakép

Gyermekkép:

Óvodánkban, a nevelés központjában a gyermek áll, felvállalva a - gyermek három éves korától a tankötelezettség megkezdéséig - fejlődésének, személyiségének fejlesztését. Kiindulópont: az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermekhez, mint egyedi, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk. A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség kibontakozását, az eltérő genetikai adottságokra, képességekre, szokásokra, érésbeli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.

Minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. A szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk, melyhez igyekszünk az élmények feldolgozását támogató környezetet teremteni. Óvodánkra jellemző a befogadó attitűd, különbözőségek tisztelete, elfogadása, hogy minden gyermek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adva helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Épp ezért kiegyensúlyozott, kezdeményező, kreatív gyermekeket szeretnénk nevelni, akik fogékonyak a természet szépségére, toleránsak társaikkal és a felnőttekkel szemben is.

Óvodakép:

Intézményünk, elfogadó, szeretetteljes, élményeket nyújtó környezet, ahol szabadon, játékosan, örömmel tevékenykedhetnek a gyermekek. Nyitott intézményként a szülőkkel együttműködve harmonikus, biztonságos környezetben neveljük gyermekeinket.

Feladatunk a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Az inkluzív szellemiség, horizontális tanulás és tudás átadás kiépítése.

Gyerekeink számára önfeledt, boldog gyermekkort teremtünk, amelyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak, alkothatnak, mozoghatnak, átélhetik a mesék, versek, mondókák, dalok, zenék szárnyaló világát, hangsúlyosan átérezhetik a hagyományok üzenetét.

Változatos tapasztalatokat szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, színes élményeket szerezhetnek az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől.

Számunkra a jó óvoda, érzelmi anyaöl, ahol derűs, egyenletes, ráérős és ritmikus az élet. A jó óvodában a gyermekek a nap nagy részét szabad játékkal töltik, amely által egyéni képességeikhez mértén fejlődnek testi, verbális, értelmi és szociális képességeik.

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Az óvoda funkciói: Óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció.
- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).
- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodás gyermekek iskolára való felkészítése
- Az óvodai nevelésben alapelv:
 - A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
 - Nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
 - Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodnunk.
- Óvodai nevelésünkben, az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:
 - A gyermeki szükséglet kielégítéséről,
 - az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, tevékenységre ösztönző, élményekre épülő, vidám, inger-gazdag környezet megteremtéséről.
 - A szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
 - A gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek emberi értékek közvetítésére, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetre.

- Az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki játékszabadság tiszteletben tartásával, környezetben jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek neveléséről.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekei számára óvodai nevelésünkben biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A gyermekek nyitottságára építve gyermekszerető, környezetbarát óvodát szeretnénk biztosítani, ahol a gyermek rácsodálkozhat a természetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelve, becsülve azt. Nevelőmunkánkat hassa át a gyermek egyéni különbségének, másságának tiszteletben tartása, a szereteten és befogadáson alapuló magatartás.

Pedagógiai szemléletünk:

Minden gyermek **É R T É K!**

É - rzelmi biztonság, **integrált** nevelés, sajátos nevelési igény figyelembevétele.

R - ugalmas óvodai élet-szervezés, a játék, a mozgás, mint a 3 – 7 éves korú gyermek alapvető szükségletének biztosításával.

T - ermészet közeli, természetszerető – védő magatartás, **egészséges életmód** megalapozása.

É - rtelmi képesség, kommunikációs készség, teljes személyiség komplex fejlesztése derűs légkörben.

K - kreativitás, kreatív gondolkodás fejlesztése, segítése, - helyi környezetünkhöz, hagyományainkhoz fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása, kialakítása.

Küldetésnyilatkozatunk:

*„Kisgyermekem csak nézzél szerteszét,
éretted van itt minden, ami szép.”
(Várnai Zseni)*

Az óvodánkba járó gyermekek számára biztosítjuk a minőségileg garantált, a fejlődésüket elősegítő óvodai nevelést, ellátást. Ennek érdekében vállaljuk, hogy a partnereink számára láthatóvá tesszük, és szolgáltatásainkkal számukra biztosítjuk az elégedettséget.

Intézményünk jövőképe:

Olyan vonzó környezettel rendelkező, korszerű, biztonságos, jó tárgyi felszereltségű óvodát szeretnénk, melyben szakmailag jól felkészült, gyermekszerető, partnerszemléletű, közös értékek megővését, megteremtését szem előtt tartó munkatársak dolgoznak. Törekszünk a teljes körű óvodáztatásra. Bízunk a fenntartó támogató magatartásában.

A feladatok elérése érdekében fontosnak tartjuk dolgozóink mentálhigiénéjét. Nevelőtestületünk legfontosabb feladatainak a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztést tartja, melyet gyermekközpontú szemléletű, a 3-7 éves gyermek méltóságát és jogát tiszteletben tartó óvodapedagógusok végzik. Óvodánk érzelmi, tárgyi, szociális biztonságot nyújtson, a GYERMEKET szolgálva elsődlegesen.

Nevelőmunkánk alapja:

- A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve - a szeretetteljes óvodai környezet kialakítása, ahol a gyermek és felnőtt közösség mindennapjai számos élményt nyújtanak.
- *A külső világ tevékeny megismerésére épülő Pedagógiai Programunkban* megfogalmazott pedagógiai szemléletünk megvalósítása.
- *A Zöld Óvoda* cím fenntarthatóságának biztosítása.
- *Madárbarát Óvoda* cím fenntarthatóságának biztosítása.
- Családi házzal való kapcsolattartásunk legyen közvetlen, segítő, együttműködő.
- Szakmai felkészülés folyamatos biztosításával a társadalmi változások figyelembevétele.
- A gyermeket körülvevő környezet minőségi javítása érdekében, továbbra is éljünk a pályázati motivációs lehetőségekkel, elvárásokkal.
- Az alkalmazottak által megfogalmazott „*Mit szeretnék hallani óvodánkról*” megvalósításához a feltételrendszer folyamatos javítása.
- Az óvoda értékeinek, hagyományainak továbbadása.
- A hátrányos-ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, a hátrányok csökkentése.
- Tudatos *kultúrkincs-átadás* az igényes műveltségterület-választás, és mintaadás.
- Óvodánk programjaival községünk életének formálójá, szépítője, kedves színfoltja legyen.
- Az óvodai kapcsolatrendszer tervezésében kiemelten kezelje a kulturális intézményekkel, valamint kulturális civil szervezetekkel való kapcsolatok létrehozását, tartalmi működtetését, és törekszik e kapcsolatok bővítésére.

III. Az óvodai nevelés feladatai

1. A program nevelési céljai:

- Az óvodás korú gyermek testi – és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges életmódra nevelés- illetve az egészség-megőrzési szokások megalapozása, alakítása.
- Az érzelmi és erkölcsi nevelés és szocializáció biztosítása a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. Az érzelmi biztonság burokszerében individualizálva szocializálás, valósuljon meg az egyéni eltérések, másság értéként történő megközelítése, a bizalmon, teljes elfogadáson alapuló identitástudat-alakítás, szocializálás.
- Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- A környezettudatos magatartás kialakításához, a környezet védelméhez, megővéséhez és fenntarthatóságához kapcsolódó szokások alakítása.

2. Legfőbb alapelveink:

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek, és biztosítja az egyenlő hozzáférést.

- gyermek és tevékenység központúság,
- integrált/befogadó nevelés,
- egyéni képességekre épülő differenciált fejlesztés,
- egyéni eltérések értéként történő elfogadása.

3. Nevelési feladatok:

a, Az egészséges életmódra alakítása

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Célunk egészséges, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Az egészségnevelés fő feladatai:

- A gyermek gondozása egyéni szükségleteiknek és képességeiknek megfelelően.
- A gyermek mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek (kondicionális, koordinációs képességek, téri tájékozódás képessége) fejlődésének elősegítése.

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása. A szokások kialakításával belső igényükké válnék az egészséges életmód, egészséges környezetben. Feladatunk, hogy olyan indítást adjunk a gyermekeknek, amelynek eredményeként Földünk jövőjéért, önmagukért, egymásért felelősséget érző emberekké válnak, akik a mindennapjaikban a tőlük telhető legtöbbet megteszik környezetükért.
- A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Nagy figyelmet fordítunk a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, melyek különösen:
 - az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, sporttevékenység,
 - az egészséges táplálkozásra nevelés,
 - a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a bántalmazás megelőzése,
 - az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.
- Az egészségnevelés fő feladatai nemcsak egymással vannak szoros kapcsolatban, de kihatnak a nevelés egyéb feladataira is. Az egészségnevelést a személyiségformálás részének tekintjük.

Feladataink:

- A gyermekek gondozása egyéni szükségleteiknek és képességeiknek megfelelően, mozgásigényük kielégítése.
- Neveljük önállóságra gyermekeinket mind a testápolás, mind az étkezés, mind az öltözködés terén.
- A különböző táplálkozási szokások ismeretében ösztönözzük a gyermekeket a változatos, számukra új ételek elfogadására, megszeretésére.
- Heti gyümölcsnapokat valósítsunk meg.
- Névnapi és születésnapokat ünnepeljük meg csoportonként.

- Alapozzuk meg tisztaságigényük kialakulását.
- Csoportban figyeljük meg az időjárásnak megfelelő, praktikus öltözködést.
- A gyermekek nyugodt pihenésének feltételeit teremtsük meg.
- Minden nap biztosítjuk a gyermekek egészségének védelmét, edzettségét a szabad levegőn történő játékkal, mozgással.
- Az óvodában megbetegedett gyermeket lássuk el (elkülönítés, szülő - illetve szükség esetén orvos értesítése).
- Ismertessük meg, melyek a környezetünkre és egészségünkre ártalmas, károsító hatások (média, alkohol, dohányzás).
- Használjuk ki a téli mozgáslehetőségeket: szánkózás, hóemberépítés.
- Sportnapok szervezése.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltözködnek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

Mindent megteszünk óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és betegségek megelőzése érdekében.

A „só-szoba” használata kiváló lehetőség a felső légúti betegségek leküzdésére, melyet csoportonként, ütemezetten használunk.

b, Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda gyermek alapvető szüksége az érzelem, mely szubjektív állapotát, illetve a környezethez való viszonyát fejezi ki. Megnyilvánulásait, tevékenységeit, a felnőttekhez és a társaihoz való viszonyát érzelmei erősen befolyásolják.

Óvodánkra jellemző az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, kiegyensúlyozott családi légkör, ami állandó értékrendre épül. Meggyőződésünk, hogy az érzelmek ösztönző erejére építve vagyunk leghatékonyabbak a gyermek személyiségének fejlesztésében. A feltétel nélküli, bizalommal teli, szeretetteljes gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka illetve gyerekek közötti kapcsolatra alapozva tudjuk programunk célkitűzéseit, feladatait gyermekcentrikusan, élményszerűen, minden pozitív, ösztönző energiát felszabadítva megvalósítani.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, ami sajátos egyéni légkört biztosít és az is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az óvoda dolgozóinak kommunikációja és bánásmódja minden helyzetben és mindenkor modellértékű, mely áthatja a gyermek-gyermek és a gyermek-felnőtt kapcsolatot is, mintát ad egymás feltétel nélküli elfogadásához, a különbözőségeken rejülő pozitívumok elismeréséhez.

Az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező megfelelő szakemberek bevonásával - ebben az óvodai környezetben - biztonságban érzik magukat és optimális fejlődésük is megvalósul a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű, valamint kiemelkedő képességű gyerekeknek is. A gyermeki önkifejezésnek teret adó szemléletünk megnyilvánul az önérvényesítő törekvések támogatásában, tevékenységek szervezésében, az óvodai élet minden szegmensében. Hagyományokon alapuló beszoktatási rendszerünk is az érzelmi biztonság megalapozását szolgálja. Fontosnak tartjuk, hogy már az óvodába lépés előtt megismerkedjünk a gyermekkel, a családjával.

Már a beiratkozás alkalmával közvetlenül, barátságosan fogadjuk a gyermekeket és a szüleiket, rövid ismertetőt adunk intézményünkéről. Megismerkedhetnek óvodánkkal, bepillantást nyerhetnek a csoportok életébe, találkozhatnak az óvoda dolgozóival.

Minden tavasszal a nyílt nap alkalmával várjuk a leendő óvodásokat és szüleiket.

A szülővel történő megbeszélést követően, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően fokozatosan szoktatjuk be az óvodai környezetbe. Ezt a folyamatot nagymértékben segítik a régi gyermekeink, akik mindig csodálatos empátiával fogadják az új tagokat.

Bár az óvodai csoportok hasonló elvek alapján szerveződnek, mégis van eltérő szokásrendszer, jelrendszer, különböző tároló helyek, ez mind a csoport összetartozását mélyíti. A beszoktatás idején, de később is behozzák a gyermekek kedvenc könyvüket, játékaikat.

Elfogadjuk a nevelésben a család elsődlegességét, tudjuk azt, hogy a család az elsődleges szocializációs színtér, amely a gyermeket formálja. A családi hatások spontán módon közvetítik a társadalmi

normákat, szabályrendszereket. Az óvoda, mint másodlagos szocializációs szintér meghatározó jelentőségű. A szocializációs teret kiszélesíti, tudatosan képes azokat a nevelő hatásokat meghatározni, amelyekkel közvetíteni lehet az együttműködés és a társas érintkezés elemi formáit. A szocializáció különböző szerepekre készít fel, kulturális, viselkedési módozatok belsővé tételét teszi lehetővé.

Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek, megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességeket - az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását,
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.
- Bármilyen nemzetiségű gyermek összes szükségletére különös figyelmet fordítunk.

Bátorító nevelés

A felnőtt - gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

Az óvodapedagógus próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket. A parancsolás helyett igyekezzon kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átértékelést. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.

Az óvodapedagógus magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

A gyermekek tevékenységéhez az óvodapedagógus biztosítson nagy szabadságot, a pontos határok megjelölésével. A határokat meg kell védeni a gyermeki respektálás érdekében. Tehát a szabadság mellett, a világos határok azt jelentik, hogy az óvodapedagógus röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg azt, amit akar, vagy amit nem akar.

Az óvodapedagógus a többszöri "határátlépésnél" vezessen be konzekvenciákat, következményeket. Ugyanakkor adjon meg a lehetőséget a javításhoz. Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását. Az óvodapedagógus segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését. Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.

Az óvodapedagógus nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgassa meg az óvodapedagógus.

gus, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek saját felelőssége erősödjön.

Az óvodapedagógus bátorítson minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.

A felnőtt - gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagosa megnevezésével, az ok kiemelésével. Biztosítson az óvodapedagógus minden gyermeknek személyes perceket, hogy a jó kapcsolatot megerősítse. Ezekben, a beszélgetésekben a mások és a saját érzések elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a közös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.

Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és változásra képessé váljanak. Az óvodapedagógus örömet jelezze dicsérettel, és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.

A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

A bátorítatlanabb gyermekek nevelésekor az óvodapedagógus minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek is.

Hassa át a közösségfejlesztő pedagógiai munkát az odafigyelés, a meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzésének meghallgatása, elfogadása, hogy a gyermekek örömteli optimizmusa fejlődhesen.

Az óvodapedagógus hívja segítségül a nevelésben a célirányosságot. Elemezze, vizsgálja a gyermekek társas kapcsolatát, viselkedését.

Lehetőleg használjon minél több játékos eszközt az egyéni jellemzők kimutatásához. (Pl.: születésnap tábla, életkorokat mutató tábla, "Megérkeztem, itt vagyok!", napos tábla, felelősséget jelző tábla, tudok cipőt fűzni- tábla, gyümölcsnapos tábla jelzőtábla stb.)

Feladataink:

- Ismerjük meg a gyermeket már az óvodába lépés előtt.
- Az egyéni igényeknek megfelelő, folyamatos beszoktatás.
- A gyermeknek kedves, érzelmi biztonságot nyújtó játéknak biztosítsunk állandó helyet.
- A szülőkkel a beszoktatás ideje alatt legyünk fokozottan toleránsak, tájékoztassuk a napi eseményekről.
- Ismerjük meg a gyermek személyiségét, legyünk el- és befogadóak érzelmi megnyilvánulásai folyamán.

- Egyéni szükségleteiből kiindulva, képességei és haladási tempójához igazodva fejlesszük érzelmeit.
- Dramatikus játékok segítségével fejlesszük érzelmeit, akarati tulajdonságait.
- Érzelmeinket mindig hitelesen közvetítsük a gyermek felé.
- A szabályokat úgy alakítsuk, hogy a gyermekek meg tudjanak felelni az elvárásoknak.
- A gyermek ismeretében értsük meg viselkedését, érezzük át helyzetét.
- Alakítsuk ki és alapozzuk meg a természetes társas érintkezés és magatartásmódok szabályait.
- Neveljük gyermekeinket egymás értékeinek megismerésére, megbecsülésére, az egymás iránti nyitottságra.
- Segítsük a szokások megismerésében és elsajátításában.
- Segítsük a baráti kapcsolatok kialakításában.
- Erősítsük a problémák konszenzuson alapuló megoldását.
- A negatív viselkedési módot szándékosan ne erősítsük.
- Legyünk minden helyzetben modellértékűek.
- A bevont segítő szakemberekkel konstruktív kapcsolatot tartsunk.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, mely segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak /együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség/ és akaratának /önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, állhatatosság, kitartás, feladattudat, szabálytudat, szabálytartás/ fejlődését.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességét, harmonikus testi fejlődését.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermekek legyenek képesek a környezetükben levő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.
- Segítse a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.
- A mindennapi munkát hassa át a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.

Különösen használjuk ki a drámajáték, a szituációs játékok és a szerepjáték adta fejlesztési lehetőségeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, csoportjukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- A gyermekek igényévé válik a viselkedés és a helyes cselekvés szabályainak betartása.
- A szabályok betartását figyelemmel kísérik, a megszegése esetén egymást figyelmeztetik.
- Konfliktusaikat megegyezéssel oldják meg.

c, Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, ösztönzése a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylése kiemelt feladata pedagógusainknak.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére és szeretetére nevelés, valamint fejlesztése az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű, szerves része az óvodai élet minden pillanatának. Beépül a gyermek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, kapcsolataikba. Legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kielégítésének, az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással igen szoros kapcsolatban áll, ezért fejlesztése rendkívül fontos.

A nevelés alapja a szeretetteljes, szóbeli közlést kiváltó légkör. A gyermek egyéni fejlődésének biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával, kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, bővítse szókincsüket, adjon lehetőséget metakommunikációs ismereteik bővítésére. Mivel minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet, mindig a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek megismerésén át kell hatást kifejteni.

Az értelmi képességek - figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás - fejlődésében alap, kiinduló pont az érzékelés és észlelés megfelelő szintje. A figyelem a "tudás kapuja", tehát fejlesztése igen fontos. Az önkéntelen figyelem felkeltése csak sokszínű, érdekes eszközökkel, újszerű, meglepő ingerekkel érhető el a kisgyerekeknél. A szándékos figyelem fejlesztése is alapvető. Játék közben erőteljesen fejlődik a gyermekek megfigyelő képessége, önkéntelen és szándékos figyelme.

Az emlékezés kezdetben erősen felismerés jellegű és érzelmek által meghatározott. Szándékos emlékezet 5-6 éves kor körül figyelhető meg. Játék közben erősödnek ezek a funkciók. A képzelet olyan képesség, amellyel a tudatban a valóság ismert elemeinek segítségével, új, akár szokatlan képeket alkotunk. Képzelet nélkül nincs elvont gondolkodás. A játék szárnyakat ad a gyerekek képzeletének, hiszen minden megtörténhet, nincsenek jelen a realitás korlátai.

Programunk sajátossága, hogy az anyanyelvi játékok számára elegendő időt biztosítunk, alkalmazkodva a gyermek életkori sajátosságához- és ezeket, a játékokat beépítjük a mindennapi életünkbe. Programunk folyamatosan biztosít a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Az óvodapedagógusok tudatosan és tervszerűen biztosítják a gyermekek fejlődéséhez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

Célunk, hogy az értelmi nevelés a gyermeki kíváncsisághoz és érzelmi motiváltsághoz alkalmazkodjon. Benne a célok, feladatok, tartalmak integráltan jelennek meg, s a gyermekek változatos tevékenységeiben és élethelyzetekben történő megtapasztalásban valósuljon meg.

Feladataink:

- Minta és modelladás, szabályközvetítés megteremtése
- Teremtsünk szeretetteljes, nyugodt, életszerű természetes beszédhelyzeteket, amelyben a gyermek szívesen megnyilvánul, a nap folyamán bármikor adjunk lehetőséget a beszélgetésre.
- A beszélő környezettel, a kommunikáló képesség, a beszélő magatartás fejlesztése.
- A fejlesztés mindig a gyermek élményeire, tapasztalataira épüljön.
- Tervezzünk minél több, nyelvi képességeket fejlesztő játékokat. Anyanyelvi fejlesztő játékok, játék a hangokkal stb.
- Soha ne legyünk intoleránsak, a gyermeket mindig hallgassuk végig, kérdéseikre válaszoljunk, a válaszok igénylésére kiemelt hangsúlyt fektessünk.
- Adjunk lehetőséget és elég időt érzelmeik megfogalmazására, reagáljunk rá.
- Verbális kommunikációnkat gesztusaink, mimikánk minden esetben erősítsék, kövessék.
- Tegyük képessé a gyermeket arra, hogy egymást végighallgassák.
- Fektessünk nagy hangsúlyt a szókincsük bővítésére.
- Segítsük a gyermekek beszédhelyzeteit, kommunikációjukat.
- Nagy figyelmet fordítsunk a beszédgátlás oldásra, a beszédkedv felkeltésére és fenntartására, fogadjuk el a tájnyelvi fordulatokat.
- Ismerjük fel a beszédhibákat, kérjük szakember segítségét.
- Az értelmi képességek fejlesztésének lehetősége a nap minden mozzanatában fellelhető, és ezt ismerjük fel és használjuk ki.
- Gyermekeinknek sokszínű, változatos, ösztönző élményeket biztosítsunk.
- A gyerekek már meglévő tapasztalataira építve teremtsünk lehetőséget az élethelyzetekben történő alkalmazásra.
- Tervezzünk minél több képességfejlesztő játékot.
- A tervezés alapja legyen a játék- és tevékenységközpontúság és az egyéni fejlettségi szint.
- Részképességbeli hiányosságok esetén további tevékenységeket, játékokat tervezzünk és biztosítsunk azok intenzív fejlődése érdekében.
- Ismerjük fel az összetett részképességbeli lemaradásokat, kérjük a Nevelési Tanácsadó vizsgálatát, vonjuk be a fejlesztő pedagógus szakembert (egyéni vagy mikro-csoportos fejlesztés).
- Szülőkkel való együttműködés kezdeményezése, játékötlek adása.

d, Óvodánk cél és feladatrendszere

Nevelési, fejlesztési célok	Nevelési, fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
Sokoldalú, egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása. A kompetencia alapú óvodai programcsomag alkalmazásával a készségek, a készségek fejlesztése, az alkalmazáskészség tudás elősegítése.	<u>Harmonikus személyiség fejlesztés megvalósítása:</u> -Óvó-védő, gondozó, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció elsődlegességének érvényesítése. -Érzelmi és erkölcsi nevelés és szocializáció megvalósítása. -Interperszonális kapcsolat, énkép, önismeret, értékek normák kialakítása. -Az óvodai tevékenységek során olyan szokásrendszer és élettér kialakítása, melyben a felnőtt, mint modell segíti az erkölcsi normák megalapozását. <u>-Értelmi:</u> valóságghű észlelés, figyelem összpontosításra való képesség, problémamegoldó és kreatív gondolkodás. <u>-Testi nevelés fejlesztése:</u> Természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, komfortérzet biztosítása, az egészséges életérzés és életvitel kialakítása. -A mással nem helyettesíthető szabad játék kiemelkedő szerepének biztosítása. - Olyan feltételek megteremtése, ahol a játék a gyermekek számára a legfőbb élményforrás és személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás a készség-, és képesség fejlesztés leghatékonyabb módja.	A fejlődés feltételeinek folyamatos biztosítása. A tevékenységek rendszerében megfelelő helyen legyen az érzelmi, erkölcsi, értelmi, testi fejlesztésnek.
Tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésével a potenciális tanulási zavarok prevenciója.	- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése. - Egész életen át tartó tanulás igényének megalapozása. - Az észlelés és finommotoros funkciók fejlesztése. -A gyermeki aktivitásra épített pszichikus funkciók fejlesztése (mozgás, játék).	Az életkori sajátosságokhoz igazított, a fejlődés várható eredményeihez viszonyított fejlettség. A fejlettségmérő lapon, nyomon követhető legyen a gyermekek fejlődése.
Az óvoda társadalmi rangjának megfelelő szintre való emelése, ennek elősegítése, elfogadása. Kulturális értékeink átadása, közvetítése a hagyományok ápolása. Kultúrkincs-átadás, helyi értékeink beazonosítása, óvása, kultúra közvetítése.	-A kultúra közvetítésével az örök emberi értékek átadása. -A gyermekek harmonikus viszonyának kialakítása a környezetével. -A családdal való együttműködés partneri kapcsolatának formálása. -Természetes környezetben pozitív élményekhez juttatás, hagyományaink megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása, ápolása, mellyel fejlődik a gyermekek környezettudatos viselkedése.	A gyerekek, partnerek elégedettsége az óvoda tevékenységeivel kapcsolatosan. Hagyományörzéssel kapcsolatos események megtartása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételek biztosítása. A Hátrányos és a Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek integrált nevelése. Valamennyi beóvodáztatásra váró szülői igény kielégítésének feltételét igyekszünk megteremteni, a törvényesség figyelembe vételével.	-Differenciált, személyre szabott fejlesztéssel a különleges gondozási igény kielégítése és a különbözőségek elfogadtatása, tolerálása. -Befogadó pedagógiai szemlélet alkalmazása (inklúzív pedagógia gyakorlása). -Pedagógiai szakszolgálatokkal folyamatos kapcsolattartás. -Azon képességek és részképességek fejlesztése, melyek megalapozzák, segítik a sikeres iskolakezdést.	A területünkön lakó, programunkban megfogalmazott Hátrányos és Halmozottan Hátrányos Helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek 100%-ának beóvodáztatása, integrálása, befogadása.
--	--	---

ezért nem mindegy, milyen értéket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Előfordulhatnak értékellentétek szülők s óvoda között. Az óvodapedagógus vállalja fel tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyerek érdekeit védi. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is. Eredményességünkhöz hozzájárul az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak – dajka, pedagógiai asszisztens – összehangolt munkája. Integrált, magyar nyelvű óvodai nevelésünk során a nemzeti nevelés célkitűzéseit, feladatait is megvalósítjuk, melyhez a magas színvonalú, összehangolt nevelőmunka elengedhetetlen. A nevelőmunkát minden csoportban az óvoda teljes nyitva-tartásában kizárólag óvodapedagógus végzi. A gyermekcsoport életét csoportonként két óvodapedagógus irányítja, munkájukat egy pedagógiai asszisztens, valamint csoportonként egy szakképzett dajka segíti. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködésével történik. Feladatunk, hogy a migráns gyermekeknek lehetőséget teremtsünk ahhoz, hogy az egymás kultúráját, anyanyelvét is megfelelő szinten megismerjék.

Pedagógusképünk:

Nevelőtestületi tagjaink kölcsönösen tiszteljék és becsüljék meg egymást. A jó munkahelyi légkör megtartására, hatékony munkakapcsolatokra törekszünk. Munkánkat, pszichológiai, pedagógiai ismereteken, gyakorlati jártasságokon alapuló szakértelem, etikus magatartás, önképzés, a megújulás iránti vágy, pedagógiai optimizmus kreativitás jellemezze. Tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Hatékony együttműködésre törekszünk közvetlen partnereinkkel. Azt szeretnénk, ha a derű, optimizmus jellemezné nevelő közösségünket. Az óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni (ehhez szükséges 2 óra átfedési idő).

a, A pedagógus, mint kulcsszereplő:

- Szeresse és fogadja el a gyermeket előítéletek és feltételek nélkül.
- Az egyéni eltéréseket, különbözőségeket értéként fogja fel, az egyediséget hangsúlyozza.
- A családokkal kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatot alakítson ki.

- Legyen minden cselekedetével, megnyilvánulásával modellértékű.
- Legyen empátikus, toleráns, tudja beleélni magát a gyermekek érzelmi és gondolatvilágába.
- Megfelelő attitűddel, szakmai meggyőződéssel vállalja fel a csoportokban történő nevelést.
- A napi munka során összedolgozik a dajkával, egymás munkáját kiegészítik.
- Tevékenységeiben mindig tükröződjön megfelelő szakmai tudás.
- Legyen innovatív, szakmai megújulásra képes.
- Munkájában legyen játékos, ötletes, kreatív.
- Mind a szülővel, mind a gyerekekkel, mind a munkatársaival szemben legyen mindig őszinte, probléma érzékeny, segítőkész, kooperatív.
- A közösség tagjai valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósulásáért.
- A szakmai munkában munkatársi kapcsolatban a döntéshozatal előtt őszinte, nyílt vélemény-nyel segítsék a legjobb megoldás kialakítását.
- Az igazgató pontosan a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a szervezéshez szükséges feltételeket.

b, A dajka, pedagógiai asszisztens, mint a nevelőmunkát segítő pedagógiai ismeretekkel és dajkai szakismeretekkel rendelkező dolgozó:

- Szeresse és fogadja el a gyermeket előítéletek és feltételek nélkül.
- Az egyéni eltéréseket, különbségeket értéként fogja fel, az egyediséget hangsúlyozza.
- A családokkal kölcsönös bizalmon alapuló kapcsolatot alakítson ki.
- Legyen minden cselekedetével, megnyilvánulásával modellértékű.
- Legyen empátikus, toleráns, tudja beleélni magát a gyermekek érzelmi és gondolatvilágába.
- Megfelelő attitűddel, szakmai meggyőződéssel vállalja fel a csoportokban történő nevelést is.
- A gyermek gondozási feladatainak ellátásában legyen önálló, segítőkész, ösztönző.
- A nap folyamán összedolgozik a pedagógussal, segít a tevékenységek előkészítésében, szervezésben, lebonyolításában.
- Tevékenységeiben mindig tükröződjön a megfelelő szakmai tudás.
- Mind a szülővel, mind a gyerekekkel, mind a munkatársaival szemben legyen mindig őszinte, probléma érzékeny, segítőkész, kooperatív.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó személye.

Mindezt az igazgató és az igazgatóhelyettes koordinálja, irányítja, a pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, közéleti, gazdálkodási és menedzselési feladatai ellátása során.

Továbbképzési alapelveink:

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy az a nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő dolgozók (óvodapedagógus, dajka) felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább.
- Fontosnak tartjuk, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken, szervezett bemutatók alkalmával, illetve a különböző fórumokon méltó módon képviselje intézményünket, Pedagógiai Programunkat.

2. Tárgyi feltételek:

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon lett kialakítva, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel a változó testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.

A gyermekeket körülvevő környezet biztonságossá tétele és balesetmentessége alapvető feladatunk. A gyermeket életkoruknak megfelelő bútorzat, berendezés veszi körül. Figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermeket tárgyi környezetük által harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegyük körül. Nagyon fontos a tevékenykedtetéshez szükséges eszközök megteremtése, és azok a gyermekek számára hozzáférhető módon történő elhelyezése.

A gyermekek játék- és mozgásigényének kielégítését szolgáló helyiségek, - udvar, megfelelő mozgásfejlesztő eszközök - rendelkezésre állnak. Lehetőségeinkhez mérten megfelelő helyet biztosítunk a szülők fogadására. Az eddig létrehozott értékek védelme, megőrzése, lehetséges fejlesztése, a takarékos működtetés közös feladata minden dolgozónak.

A programunk sajátos arculatának figyelembevételével kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére. Ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki az eszköz és felszerelésjegyzékben meghatározott készleteket:

- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakra jellemző barkács - munkákkal, egyéb megjelenítési formáival (pl. csíráztatás, stb.)
- Kerti munkához szükséges eszközök, szerszámok: gyermekméretű gereblye, kapa, lapát, talicska.
- Kiepített KRESZ-pálya, ahol a gyermekek a balesetmentes közlekedést elsajátíthatják, gyakorolhatják védett környezetben.

- Mikroszkóp, nagyítók
- Szelektív hulladékgyűjtéshez megfelelő számú hulladéktároló edények
- Komposztáló láda
- Esztétikus mesekuckó, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, magnó, magunk készítette albumok a tanult mondókékről, versekről és a mesékről stb.
- Hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek, stb.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, filctoll, fonalak, anyagok, madzag stb.
- Plasztikai munkához gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, fonalak, stb.
- Esztétikus ovigaléria.
- CD lejátszó és fényképfelvételek lejátszó lehetőségei, projektor, laptop: zenei élménykövetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, eseményeinek rögzítéséhez, többszöri megtekintéséhez, élmények újbóli átéléséhez.
- Sakkjátszótér készlet
- Okoskocka
- Óvilabda és a hozzátartozó labdajátékok, fejlesztő eszközök.
- Kijelölt udvarrész, ahol a napi mindennapos testnevelésüket megtarthatják.
- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, Mozgáskotta eszközei, Ayres terápiás eszközök, labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, zsebkendő, stb.
- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalmi jegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk számos módszertani kiadvánnyal.

Az óvoda épülete, elhelyezkedése:

Az óvoda mindkét feladat-ellátási helyen a közúti forgalomtól védve, csendes környezetben helyezkedik el.

Férőhely: 120 fő

Rákóczi u. 33. szám alatti székhelyépület: 2 csoportszoba + 1 tornaszoba-fejlesztőszoba- sószoba (hármass funkcióval)

Rákóczi u. 26. szám alatti telephelyen működő óvoda: 2 csoportszoba

Szociális helyiségekkel, igazgatói szobával, valamint raktárhelyiséggel is rendelkezünk. Ehhez az épületegyütteshez kapcsolódik kb. 450 fő étkezését biztosító konyha. Az intézmény bútorzata, berendezése korszerűen felszerelt. A csoportsobákban galériák vannak elhelyezve, amelyek tartalmas, sokszínű játéklehetőségeket kínálnak gyerekeink számára. A csoportsobák berendezései tükrözik a csoportok sajátosságait.

Az intézmény udvara a gyerekek számára megfelelő nagyságú, megtalálható a szilárd burkolat, a fű és a homok. Rendelkezünk egy fedett terasszal és egy KRESZ-pályával . Udvari játékaink korszerűek, modernek, megfelelnek az előírt követelményeknek. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak. Karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan keressük a lehetőséget (pályázaton nyert pénzeszközökből, költségvetésből, szülői-szponzori támogatásból).

Az intézmény közvetlen környezetének és az udvar parkosítása, szépítése folyamatosan történik. E feladatok megvalósításával kiemelt szerepet szánunk a környezeti és esztétikai nevelésnek.

Folyamatosan szeretnénk javítani feltételeinket a fent leírtakon túl:

- Szakmai eszköztárunk folyamatos bővítése
- Óvodai interaktív tábla beszerzése.
- Homokozóra takaróponyva
- Udvari játékkészlet bővítése
- Fejlesztő játékkészlet bővítése
- Mini bölcsőde kialakítása.

Az óvoda programjában meghatározott céljaihoz rendelt eszközrendszere:

Erőforrások

A játéktevékenységek eszközei:

- Költségvetésből, illetve más támogatási forrásból játék, bútor, alapvető játékeszköz minden csoportban megfelelő szinten van.
- Költségvetésen kívüli összegből biztosítjuk a játékhoz szükséges anyagok, eszközök, bábok, képességfejlesztő játékok, udvari játékok folyamatos bővítését.
- Várható eszközigény a program megvalósításához: a különböző játéktevékenységhez folyamatosan tudjuk biztosítani a szükséges feltételeket, fontossági sorrendet figyelembe véve.
- Pályázatok útján nyert pénzeszközökből, fenntartói önerőből, az udvari eszközkészleteinket, játékeszközeinket, valamint szponzori segítségéből igyekszünk javítani játék feltételeinket.

Óvodai mesés- és ismeretterjesztő könyvek, valamint a szakkönyvi ellátottság:

Többnyire saját könyveinket használjuk a tevékenységek tervezéséhez.

Mesés – verses könyveket gyermekeink részére költségvetésből és szponzori segítségből vásárolunk, vagy adományként kapjuk.

Étkezésben szükséges eszközök:

A költségvetésünkből biztosítjuk az étkezéshez szükséges eszközöket intézményünk számára. Cseréje, pótlása folyamatos, hiszen fogyóeszközzről van szó. A hiányosságokat a felszerelésben és az eszközökben folyamatosan pótoljuk.

3. Az óvodai élet megszervezése:

a, Óvodánk napirendje

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a feltételeket a napirend és a hetirend biztosítja. Ezek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, de tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre is. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek gyermekeinknek. A jó napirendet a folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi és hetirendet az óvodapedagógusok alakítják ki, melynek tervezésénél figyelembe veszik a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, melynek során a nevelési feladatok a leghatékonyabban megvalósíthatóak. Ezeknek a mindennapi, bensőséges helyzeteknek – együttműködve a gondozásban résztvevő dajkával - kapcsolaterősítő, bizalomépítő, önállóság fejlődését elősegítő hatása kiemelt jelentőségű.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyerekekkel történő fejlesztő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak pedagógiai program alapján valósulhat meg.

Kialakításának elvei:

- tevékenységek közötti harmonikus arányok érvényesülése,
- a játék kitüntetett szerepe, a játékidő védelme,
- a nyugodt, biztonságos óvodai élet feltételeinek kialakítása,
- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevétele,
- rugalmasság és folyamatosság.

**Óvodánkban a csoportok részben folyamatos napirenddel működnek.
Ajánlott napirend:**

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉGEK
6 ⁰⁰ - 11 ³⁰	- Párhuzamos tevékenységek - Szabad játék, szabadon választott tevékenységek - Az óvodapedagógus által tudatosan is szervezett, kezdeményezett tevékenységek - Mindennapos testnevelés - Tízórai - Udvari játék, levegőzés, séta - Gondozási feladatok- munka jellegű tevékenységek - Tervszerű, alkalomszerű megfigyelések lebonyolítása
11 ³⁰ - 15 ⁰⁰	- Gondozási feladatok- munka jellegű tevékenységek - Ebéd, testápolási teendők - Pihenés
15 ⁰⁰ - 17 ³⁰	- Gondozási feladatok- munka jellegű tevékenységek - Mindennapos testnevelés - Uzsonna - Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek - Levegőzés

b, Óvodánk hetirendje

A hetirend kialakításának szempontjai:

- A gyermekek életkorától, a település, az óvoda, a családok sajátosságaitól, az évszak befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a hetirendben a szabad játék időtartamának biztosításában, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges.
- A hetirendben életkortól függően naponta biztosítani kell a *rendszeres mozgásfejlesztést*. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezethető be – a gyermekek eltérő fejlettségét tolerálva – a kötelező részvétel. Más napokon az óvodapedagógus felajánlja a mozgásfejlesztő szabályjátékokat a résztvevők részképességeinek fejlesztésére törekedve.
- A felajánlott választható tevékenységet célszerű úgy alakítani, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség a *külső világ tevékenység megismerésére, megszerettetésére*, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők a korábban már jelzett elvek alapján.
- Mindig szem előtt tartjuk a *játék kitüntetett szerepét*.
- Egyéb tevékenységek tervezésénél alapvető szempont a *komplexitás*.
- A hetirend legyen *rugalmas*, de biztosítsa a *tervszerűséget* és a *folyamatosságot* és a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek megvalósítását.

- A hetirendben foglaltak rugalmasan értelmezhetőek, a gyermekek érdeklődése, motivációja vagy a körülmények változása esetén felcserélhetőek.
- Segítse a nyugalmat, rendszerességet, a *szokásrendszer kialakítását*.

c, A fejlődés nyomon követésének dokumentumai

Munkánkat segítő kötelező dokumentumok:

Felvételi és mulasztási napló

- A gyermek személyi adatait és jelenléteit tartalmazza.
- Napra készen kell vezetni.

A nevelőmunka tervezéséhez szükséges dokumentumok:

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Csoportnapló

- Tartalmazza a csoportra vonatkozó legfontosabb adatokat.
- A közösség szabály-és szokásrendszerét.
- Hetirendet, napirendet.
- Az éves nevelőmunka tervezését.
- Az éves nevelőmunka értékelését.
- A nevelési és gondozási terv:
 - félévente tervezzük,
 - az egyéni fejlődési folyamatot a gyermek fejlődési naplójában követjük nyomon.
- A tanulóssal kapcsolatos folyamatos tervező munka (Pedagógiai Program) alapján:
 - A pedagógiai tervet heti bontásban, az adott időintervallumot megelőző héten készítjük el, de a téma maga több hetet is felölelhet.
 - A fő irányvonal mindig a két óvodapedagógus egységes szemléletét tükrözze.
 - A tervezésben külön jelenik meg a környezeti és a matematikai tevékenységek tartalma, de megvalósítását mindig egységesen, komplexen értelmezzük.
 - A tervezésnél az alapvető pedagógiai elvek mindig érvényesüljenek (fokozatosság, differenciálás, a csoport általános fejlettségi szintje, összetétele stb.).
 - Alapvető szempont legyen a komplexitás.
 - A terv tartalma:
 - az adott időszak témája,
 - játék, drámajáték,
 - munka jellegű tevékenység,
 - gyűjtőmunka,

- balesetvédelem,
- környezetvédelem,
- verselés-mesélés,
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
- mozgás
- külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal.

Az óvodai élet dokumentumai a központi KRÉTA rendszerben vannak vezetve.

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérésével kapcsolatos szabályok

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

63. § (1) Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. Iskolába lépéshez:(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda igazgatója tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról. (3) Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda igazgatója az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Fejlesztési napló

- Pontos és folyamatos vezetésével a gyermek fejlődésének ütemét követve és feljegyezve tudjuk meghatározni a fejlesztésével kapcsolatos további feladatainkat. Alapul szolgál a szülő tájékoztatásához, illetve segíti az igazgató csoportban végzett ellenőrző és értékelő munkáját.
- Az értékelés és elemzés legyen mindig személyre szabott, pozitív, konkrét és reális!

Részei:

- Anamnézis óvodába lépéskor, melyet a szülő készít önkéntes alapon.
- Családrajz, emberrajz, évente két alkalommal,
- Szociometria eredménye (nem kötelező, szülői beleegyezéssel készíthető),
- A gyermek fejlődési folyamatát jelző mutatók, melyet minden gyermekről, az óvodába lépés kezdetétől vezetünk.

- Szakértői vélemény (ha készült).

20/2012.EMMI rendelet (VIII.31.) 93/A. § (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. (2) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza a) a gyermek anamnézisének, b) a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit, c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt, d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát, e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait, f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Mérési rendszer

- Egyéni értékelő lapok, egyéni fejlesztési terv
- A Kréta rendszer által üzemeltetett mérések

d, Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapfeltétele a családdal való szoros együttműködés, melynek során a pedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Kapcsolat egyéb intézményekkel:

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formáiban, módszereiben alkalmazkodunk a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás és együttműködés motivációja minden esetben a gyermeket érintő problémák okainak feltárása és közös megoldása.

A kapcsolattartás színterei:

- Bölcsőde: óvodába lépés előtti kapcsolatfelvétel.
- Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A szülő tud legtovábbat a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Az óvodapedagógusok lehetőségeikhez mérten figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, és ha szükség van rá segítséget nyújtanak.

Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körütekintően szervezze meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái:

Beíratás, melynek alkalmával közvetlenül, barátságosan fogadjuk a gyermekeket és a szüleiket, rövid ismertetőt adunk intézményünkéről. Megismerkedhetnek óvodánkkal, bepillantást nyerhetnek a csoportok életébe, találkozhatnak az óvoda dolgozóival.

A családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt), anyás befogadás, a napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, szülői értekezletek, nyílt napok, fogadóóra, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások. Az óvoda szervezze meg a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait. A gyermekéről a szülő az óvodába lépéstől az iskolába kerülésig, folyamatos tájékoztatást kap, írásban és szóban egyaránt, a fogadóórák alkalmával.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülő elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvodapedagógus feladatai:

A hatékony együttnevelésnek, család és óvoda jó kapcsolatának, a **nevelő partneri viszony**nak a **kiépítése** fő feladatai közé tartozik. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. Az óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti és elfogadtatja a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenőmentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Előzetesen ismerkedik a szülőkkel.

Az új gyermekek érkezését úgy osztja be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzen, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.

Biztosítja a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel” a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerkedjenek.

A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkája során.

Szülői értekezleten a csoportokban folyó nevelőmunka tervét ismerteti: elképzelések, a különböző nevelési területek, a kiemelt feladatok.

Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.

A szülők képviselőit meghívja az óvoda különböző fórumaira, alkotó ötleteiket, kéréseiket, igényeiket meghallgatja, és lehetőség szerint teljesíti.

Szülői kíséretet kér adott esetben az óvodán kívüli tevékenységekhez, amelyek az óvodai tanulás folyamatában, az ismeret-, élmény, és tapasztalatszerzésben segítenek.

- Iskola:
 - óvodapedagógusok hospitálása az első osztályokban,
 - tanítók látogatása az óvodai csoportokban,
 - közös szülő értekezlet az iskolába készülő gyerekek szüleivel, a leendő tanítókkal és az óvodapedagógusokkal,
 - iskolába menő gyerekek látogatása az első osztályokban a szülőkkel együtt,
 - évnyitón, évvázárón való részvétel.
- Kapcsolattartás a Polgármesteri Hivatallal, települési önkormányzattal
- Jegyző: HH/HHH fennállásáról határozatot hoz
- Szociális alapszolgáltatás-családsegítés
- Közzéteszi az óvoda felvételi körzetét, nyitvatartásának rendjét.

Szakmai együttműködés

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mátészalkai Megyei Tagintézménnyel Szakszolgálat, mely által a következő speciális szolgáltatásokra van lehetőség:
 - Logopédiai foglalkozások – beszédhibás gyerekek részére. Három és öt éves korban logopédiai szűrés.
 - Pszichológus közreműködésével pszichológiai vizsgálatok és terápia.
 - Pszicho-pedagógus, óvodapszichológus közreműködése.
 - Fejlesztő pedagógus segítségével egyéni fejlesztések tervezése, végzése, konzultáció óvodapedagógussal, szülővel.
 - Nevelési tanácsadás
 - Tehetséggondozás
 - Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés
- Kapcsolat a nyíregyházi Pedagógiai Oktatási Központ szakembereivel – továbbképzések, szakmai fórumok, szaktanácsadás igénylése
- Folyamatos együttműködés az óvoda- orvossal
- Folyamatos együttműködés a védőnővel, aki már a beszoktatás előtt segítségünkre van a beóvodázásban

- Az egyház hitoktatásban részesíti az igénylő szülők gyermekeit.
- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, valamint lehetőségeink szerint szakmai kapcsolatot szeretnénk fenntartani. Nyírmeggyes testvértelepülése Szinerváralja, melynek óvodájával, annak igazgatójával szeretnénk szakmai kapcsolatainkat szélesíteni.
- Az óvoda a lehetőségeihez mérten kapcsolatot kíván fenntartani a következő létesítményekkel: Nyírmeggyesi Művelődési Ház és Könyvtár, Szatmári Múzeum, Sóstói Múzeumfalv, Szentpétery Zsigmond Kulturális Központ és Színház, Nyírbátori Kulturális Központ. Rendszeresen résztvevői szeretnénk lenni a gyermekeknek szervezett programoknak, valamint lehetőségeinkhez mérten látogatói vagyunk a helyi kiállításoknak, a közeli múzeumoknak, helyi műalkotásoknak - református és katolikus templom, szobrok-, színházi előadásoknak. Törekszünk a kulturális civil szervezetekkel való kapcsolatok tartalmi bővítésére, mely a helytörténet, hagyományok, anyanyelv, művészet, közgyűjtemények és közművelődés terén nyújtott kultúraközvetítő munkánkban jelentős segítséget nyújt.
- Konstruktív kapcsolatot tartunk fenn a Rendőrséggel (közlekedési baleset-megelőzés, bűnmegelőzés, drog-prevenció)
- Szoros, együttműködő kapcsolatot tartunk fenn a Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálat munkatársaival.

Célunk, hogy a beiratkozott gyermekek rendszeresen óvodába járjanak. Ennek lehetséges módszere a szülőkkel, illetve a családdal kialakított bizalomra épülő kapcsolatrendszer, egymást elfogadó és tisztelő magatartásforma.

e, Gyermekvédelem az óvodában

Ahogy szerte az országban észlelhető, a mi községünkben is nyomon követhető a technika fejlődésének hatása, a családokon belüli korlátozottabb lehetőségek, a családszerkezetek változásai, élményforrások csökkenése, megélhetési problémák, s vonzatként az életszínvonal romlása, tartalékok felélése, a családi klímában fellelhető frusztráció.

A társadalmi-, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A hátrányos helyzetű családok száma ugyan csökkent a jogszabály változása miatt, de meglátásunk szerint a valóban hátrányokkal küzdők száma nem. Az óvodánkba jelentkező gyermekek tükrözik a falusi népesség sokszínű rétegződését.

Tapasztaljuk, hogy a család, a családokon belül a gyermekek életkörülményei mennyire befolyásolóan alakítják óvodai nevelésünket. Mindezek ismeretében igyekszünk élménygazdaggá formálni óvodai életünket, amelyben meghatározó erővé válhat a gyermekeket körülvevő tárgyi és személyi környezet. Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír.

Óvodásaink többségében kis családokból (apa+anya+gyermek vagy gyermekek) érkeznek. Több generációs családok is megtalálhatók. Évente változó számú az intézményünkben a csonka családból érkező gyermekek aránya, és egyre több az ingázó édesapák száma, akik ténylegesen nem vesznek részt a gyermekek nevelésében (csak hétvégén találkoznak).

A gyermekek többsége családi házakban él. Óvodánkban az önálló szobával rendelkező gyermekek száma minimális, általában testvérével osztozik meg egy szobán. A családok légköre zömmel nyugodt, harmonikus, de előfordulnak zaklatott életvitelű családból járó óvodás korú gyermekek is.

A létszám arányában az anyák nagyobb hányada dolgozik, jelentős a GYES-en lévő anyák aránya. Emellett a valamilyen községi segélyre rászoruló aránya számottevő. A segélyezés oka az alacsony kereset, vagy a szülő egyedülállósága, valamint a munkanélküliség.

A szülők döntő többsége érettségizett, vagy szakmunkásképzőt végzett. A diplomás szülők aránya sem elhanyagolható. A szülők fizikai és szellemi alkalmazottak, a vállalkozók igen kevés számot képviselnek, de van mezőgazdasági őstermelő is. Anyagi helyzetük heterogén, az iskolai végzettségnek nem mindig meghatározó a jelentősége az anyagi körülményekben.

A szülők óvodával szembeni elvárásait a családi légkörben történő, a személyiséget tiszteletben tartó neveléssel, gyermekvédelemmel és pedagógiai felvilágosító tevékenységekkel kapcsolatosan foglalmazták meg. Ezen szociokulturális adottságok figyelembevételével szerveztük a nyitott óvodai programunk tevékenységrendszerét is.

E réteg kiemelkedésének alapfeltétele a megfelelő tudástőke megszerzése, mely segítségével képesek belépni a munka világába, életesélyük, társadalmi egyenlőségük nő, lehetőségük nyílik életminőségük javítására. Ebből következően a köznevelési intézmények alapvető feladata – természetesen a család támogatásával együtt – a gyermekek megfelelő nevelése és oktatása oly módon, hogy alkalmassá váljanak a továbbtanulásra. Intézményünk feladata az, hogy megfelelő pedagógiai programmal közvetett segítséget nyújtson az iskolai beilleszkedéshez.

Alapelvünk marad mindezek mellett a gyermek és személyiségközpontú szemléletmód, az „iskolásítás” számunkra elfogadhatatlan módszer. Pedagógiai koncepciónk a kompetencia alapú nevelés alkalmazása, illetve elemeinek beépítése.

A gyermekek igazolatlan hiányzása esetén feladataink:

- Családlátogatás a segítő szakemberrel.
- Írásbeli felszólítás küldése 2 alkalommal.
- Szabálysértési eljárás kezdeményezése.
-

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása érdekében:

- Érzelem-gazdag, családi óvodai légkör kialakítása.
- A szülői házzal való nyitott kapcsolat.
- Napi konzultáció a HHH-s gyermekek szüleivel.

- A hiányzások okának folyamatos figyelemmel kísérése az óvodapedagógusok, gyermekvédelmi felelős részéről.
- Szükség esetén családlátogatás a családsegítő, gyermekjóléti szolgálat segítségével.

A 149/1997./(IX. 10.) kormányrendelet alapján a jelzőrendszer feladatai a kialakult veszélyeztetettség esetén: a Gyvt. 17. §-ában meghatározott szerv vagy személy köteles hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén. Az eljárást akkor is kezdeményezni kell, ha a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartást tanúsít.

Az óvoda elsődleges jelzőrendszerként funkcionál a segítő intézmények felé!

A veszélyeztetettség gyanúja már elegendő ok a gyermek védelembe vétele folyamatának beindítására a gyermek biztonsága érdekében. A tünetek halmozott előfordulása arra utalhat, hogy a gyermek veszélyeztetett helyzetben van.

A gyermekvédelmi törvény értelmében a sérült gyermek joga, hogy megfelelő képzésben részesüljön, tehát 3-tól 7 éves koráig óvodai nevelésben vehet részt. A sérültség mértékének megállapítása a Szakértői Bizottság feladata. Óvodánk gyógypedagógussal nem rendelkezik, szükség esetén óraadói megbízással végzi feladatát.

Feladataink:

- Szakmai kötelezettségünk a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében való részvétel.
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíteni, folyamatosan ellenőrizni.
- A családokkal segítő, támogató, bizalomra épülő kapcsolat kialakítása, odafigyelő, probléma érzékeny attitűd.
- Befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése és az esélyegyenlőtlenségek csökkentése.
- A gyermek környezetének, családban elfoglalt helyének, háttérének megismerése,
- Adjunk lehetőséget a szülőknek esetleges problémái, nehézségei megbeszélésére (tanácsadás, segítő beszélgetés).
- Segítsük elő a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Szükség esetén védő, óvó intézkedésekre teszünk javaslatot.
- Biztosítsuk a gyermeki jogok érvényesülését.

- Ismerjük fel a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és ha szükséges, kérjük szakember segítségét.
- Kísérjük figyelemmel a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén jelezzük a hiányzást.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segítsük a gyermekek családban történő nevelését.
- A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben valósuljon meg.
- Szükség esetén jelzési kötelezettség a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat felé írásban.
- Együttműködés a segítő szakemberekkel, nyomon követés.
- A helyettes szülőkkel és a nevelőszülőkkel intenzív kapcsolatot tartunk, kiemelten figyelünk minden problémára.
- A gyermekjogi képviselővel folyamatos kapcsolatot tartunk.
- Egymás munkájának támogatása.
- Kötelesek vagyunk hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önma- ga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartása esetén a családon belüli erőszak gyanúját, jeleit kiemelten kezelni.
- A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek vagyunk egymással és a társintézményekkel együttmű- ködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.
- A családdal kapcsolatos bejegyzések a fejlődési naplóba kerülnek.
- A szociális segítővel való hatékony együttműködés

A gyermekvédelmi feladatok az éves programunk részét képezik.

f, Az óvodába és az iskolába lépés feltétele

Óvodába lépés:

Intézményünkbe a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy igazgatási feladatnak megfele- lően végezzük.

Az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai neve- lés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 83. § (2) bekez- dés b) pontja értelmében a fenntartó dönt az óvodába történő jelentkezés módjáról, az óvodai általános felvételi időpontról, az óvoda heti és éves nyitvatartási idejének meghatározásáról. Az óvodai felvételt az Nkt. 49. § (1) bekezdése szabályozza, melynek értelmében: „Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – az e törvényben foglalt kivétellel - harmadik életévének

betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos.”

Az Nkt. 49. § (2)-(4) bekezdésének előírásai: (2) A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik, vagy ahol szülője dolgozik. A felvételtől, átvételtől az óvoda igazgatója dönt. Ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az igazgató, amennyiben az óvoda fenntartója több óvodát tart fenn, az óvoda fenntartója bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre. (3) A települési önkormányzat közzéteszi az óvoda felvételi körzetét, valamint az óvoda nyitvatartásának rendjét. Az óvoda köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki életvitelszerűen az óvoda körzetében lakik a továbbiakban: kötelező felvételt biztosító óvoda). Az óvodai felvétel, óvodai jogviszony létesítésére vonatkozóan a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 20. § (1) bekezdése az alábbi szabályozást írja elő: Az óvodai beiratkozásra a tárgyév április 20-a és május 20-a között kerül sor. A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az óvodai jogviszony létesítésével összefüggő eljárásról a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a saját honlapján, valamint közlemény vagy hirdetmény közzétételét kezdeményezi a fenntartásában működő óvoda honlapján, ennek hiányában a helyben szokásos módon.

A kötelező felvételt biztosító óvoda - ha a gyermek betöltötte a harmadik életévét - nem tagadhatja meg a hátrányos helyzetű gyermek, továbbá annak a gyermeknek a felvételét, aki a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló tv.41.§- a alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

Az iskolába lépés feltételei

Nkt. 45. § (1) „Magyarországon - az e törvényben meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a

felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.”

V. Az óvoda speciális feladatai

Integrált nevelés

Célja:

- A 3-7 éves óvodás korú gyermekek fejlettségüknek, speciális nevelési szükségletüknek megfelelő eljárásokat alkalmazó fejlesztése és szocializálása. Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiség fejlesztést, a testi, szociális, értelmi, érzelmi érettség kialakítását.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtás és képességfejlesztés a hiányosan működő képességek korrekciójában.
- Hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentése.

Feladat:

Az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű, fejlettségű gyermekek együttnevelése és fejlesztése. Lehetőséget teremtünk minden gyermek számára képességei kibontakoztatásához, az esélyegyenlőséget biztosítva. A feladatok konkrét lebontása a csoportnaplókban található.

A felzárkóztatás főbb területei:

- Anyanyelvi nevelés.
- Közösségi magatartás.
- Értelmi képességek fejlesztése.
- Finommotorika, mozgáskoordináció fejlesztése.

a, Óvodai integrációs program

A helyi integrációs program hatóköre az óvodába járó HH, ill. HHH gyermekek teljes köre, kiknek mindenkori létszáma az óvoda HH, HHH gyermekek nyilvántartásában kerül kimutatásra.

Cél:

- Inkluzív pedagógiai szemlélet érvényre juttatása.
- Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó.

- A gyermeki személyiség kibontakoztatására törekvés, sokoldalú, harmonikus fejlődés segítése, mely biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.

Ennek érdekében feladat:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HH, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön.
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves gyermek rendszeresen járjon óvodába.
- Az óvodából iskolába menő HH, HHH gyermekek olyan óvodai nevelésben, fejlesztésben részesüljenek, mely biztosítja, hogy kudarcmentesen kezdjék meg az általános iskolás éveket, egyenlő eséllyel induljanak iskolába a nem hátrányos helyzetű társaikkal együtt.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése – a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Általános Iskolával, Civil Szervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

Az óvodánkba járó hátrányos helyzetű gyermekek hátrányai elsősorban szociális helyzetükből fakadnak. Feladatunk elsősorban e hátrányok csökkentése, hiányzásuk minimalizálása. Ezen családokban felnövekvő gyermekek családi életviteléből adódó különbözőségeire tekintettel – sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztése – differenciált módszerekkel.

- A gyermekek folyamatos beóvodázása, benntartása.
- A hatékonyabb iskolai életre való felkészítés.
- A társadalomba való beilleszkedés elősegítése.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógusok az óvodai élet tevékenységformáiban tudatosan fejlesszék a gyermekeket. Törekedjenek a gyermekek jobb megismerésére, ismerjék meg a családok környezetét, a gyermek családban elfoglalt szerepét, az otthoni játéklehetőségeket, játékeszközöket, a gyermek élményforrásait.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek- különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek
- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Sajátos nevelési igényű gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Tankötelezettség alóli mentesülés:

Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Ez esetben is a szülővel egyeztetve, konzultálva szükséges cselekedni.

b, Gyermekvédelem – gyermekvédelmi feladatok

Legfontosabb feladatnak a prevenciót tartjuk. Különös gonddal készítjük elő a gyermekek óvodába lépését. Minden nevelő munkájában nyomon követhető a gyermekvédelmi munka. Óvodánkban 1 fő felelős koordinálja a gyermekvédelmi munkát.

Elvárás minden nevelőtől, de a gyermekvédelmi felelőstől fokozottabban, hogy:

- megfelelő szakmai felkészültséggel,
- felelősségérzettel,
- jó kapcsolatteremtő képességgel,
- tapintattal, bizalommal,
- optimizmussal rendelkezzen.

A sajátos nevelést igénylő fogyatékos, veszélyeztetett gyermekeknél a hátrányok okainak feltárásával egyidejűleg meghatározzuk feladatainkat. Óvodánkban nevelésük integráltan történik. Koncepciónk, hogy a gyermekek jogait mindenkor érvényesítsük!

Munkánkban partnereink, segítőkink:

- Gyermekjóléti- Családsegítő Szolgálat
- logopédus
- gyógypedagógus
- pszichológus
- gyermekorvos
- védőnő
- gyámhivatal.

A gyermekvédelem óvodánkban tudatos, megelőző tevékenység rendszerben folyó, komplex, összehangolt nevelőmunka.

c, A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek

A gyermekek jogaival összhangban különleges gondozásra tarthatnak igényt azok a gyermekek, akik testi, érzékszervi, értelmi vagy más fogyatékoságban szenvednek. A személyiség fejlődésében a kortárs csoportok növekvő jelentőségűek. A fogyatékos gyermek nevelése megszervezhető a többi óvodába járó gyermekkel együtt integrált nevelés keretében. Alapító Okiratunk tartalmazza a helyi igények, lehetőségek függvényében fenntartónk erre vonatkozó döntését.

Személyi feltételek biztosítása:

A fogyatékoság típusának megfelelő képesítésű gyógypedagógus biztosítása.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelésének szervezése a specifikus sérülések figyelembe vételével:

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésének, többirányú kezelésének, integrált óvodai nevelésének és differenciált beiskolázásának problémája az utóbbi időszakban egyre hangsúlyosabb kérdésként vetődik fel. A korai felismerés és fejlesztés gondolata a nemzetközi és hazai köztudatban egyre fokozottabban szerepet játszik, hatása a törvényi változásokban realizálódik. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének felvállalásával segítjük és kielégítjük a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit.

Óvodánk sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai az alapító okirat szerint:

Aki a szakértői bizottság véleménye alapján enyhe, értelmi vagy több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd. Tanulásban akadályozott, a megismerés és viselkedés fejlődésének rendellenessége (figyelem, magatartás, részképességszavar).

A sajátos nevelési igényű gyermek szülőinek joga:

A sajátos nevelési igényű gyermek különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai, és speciális irányú ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermek jellemzői:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek - testi-, érzékszervi-, értelmi-, beszéd fogyatékos, halmozottan fogyatékos, valamint az organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességek miatt- gyermekek iskolai kezdése sikeressége érdekében az integrált fejlesztést fontosnak tartjuk.
- Segítjük a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését, felzárkóztatását.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, míg az értelmi, érzékszervi, beszéd fogyatékos és autista, halmozottan fogyatékos gyermek sokkal kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.
- Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek.
- Foglalkozásaink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszicho-motoros fejlesztést szolgálja.
- Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

A sajátos nevelést igénylő gyermekek és az ép gyermekek megfelelő arányának figyelembevétele:

A sajátos nevelést igénylő és ép gyerekek arányát mindig rugalmasan, a sérülés jellege, foka szerint célszerű meghatározni. A törvény által meghatározott csoportlétszám alapján maximum 4 fő gyermek számát ne haladja meg a sajátos nevelést igénylő gyermekek száma.

d, Az óvodapedagógus szerepe az integrációban

Az óvodapedagógus feladata olyan program készítése és megvalósítása, mely a csoportban az ép és a sajátos nevelési igényű gyermek szükségleteit figyelembe veszi, beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekkel való foglalkozás speciális, egyénre lebontott feladatait. Ne legyenek irreális követelményeink, de amit a gyermek tud, és aminek kivitelezésére objektív lehetőség van, arra fokozatosan és következetesen szoktassuk rá a gyermeket.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, akarat-erőnek, önállóságra törekvésnek, együttműködésnek.

Beszéljünk a gyerekeknek a sajátos nevelési igényű társuk érkezéséről. Csak akkor várhatjuk el, hogy megértsék egymást, ha tudják mi az, amit el kell fogadniuk társuk állapotában. Az óvodapedagógusnak is el kell fogadnia, másrészt el kell fogadtatnia a sajátos nevelési igényű gyermeket. Közreműködésével szocializálódik a gyermek az óvodai közösségbe.

- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, hogy a foglalkozások során felmerült tanulási, fejlesztési szituációkat otthon megerősítsék.
- Új szakmai ismeretek befogadása, együttműködés az óvodai munkát segítő szakemberekkel.

Differenciálás – hátránykompenzálás – tehetséggondozás:

A tehetséges gyermekek fejlesztését elsősorban a gyermekek közötti különbségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással valósítjuk meg.

Különleges bánásmódot, felzárkóztatást, egyéni fejlesztést igényelnek a magatartási nehézséggel vagy tanulási zavarban szenvedő gyermekek. A szakszolgálat a felmérései alapján, az eredmények értékelése után a szülővel és a csoportban dolgozó pedagógusokkal egyeztetve az alábbi lehetőségeket ajánlja fel:

- Hetente 1x fejlesztésre járjon a gyermek.
- Az óvodapedagógus integráltan fejleszti.
- Szülő fejleszti a nevelési tanácsadó feladataival.
- További vizsgálatot javasol.

A gyermek haladási ütemének megfelelően visszajelzünk a szakszolgálat munkatársainak. A szülőket kompetenciánk határain belül tájékoztatjuk. A nevelési tanácsadó szakemberei által végzett foglalkozásra óvodánk biztosít helyet a fejlesztő szobában.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

1. A játék

Szemléletünk szerint a gyermekek legfőbb joga a játékhoz való jog. A gyermekek sajátos létezési módja, lételeme a játék. Ebből adódóan kötelességünk az, hogy e jog érvényesülését a lehető legteljesebb mértékben biztosítsuk. A szabad, kreatív játék segíti a gyermekeket emberré válni és a felnőtteket embernek maradni. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás.

A kisgyermek a külvilágból, és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékba tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítást; a játék kibontakoztatása és nem annak fejlesztése céljából hat a játékra. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

Feladatunk, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz:

- gyakorló játékokhoz,
- szimbolikus és szerepjátékokhoz (színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás),
- alkotójátékokhoz, konstruáló játékokhoz,
- szabályjátékokhoz,
- népi játékokhoz.

Legfontosabb óvodánkban a szabad játék túlsúlyának érvényesülése:

A szabad játékban a kompetenciával együtt dinamikus fejlődik a gyermekek autonómiája is. A játékban folyó tanulás nem egyszerűen a tárgyak, dolgok számbavétele, feltérképezése. A játék rugalmas közvetítőterep, ahol a gyermekek – főleg ösztönök által vezérelt – belső világa és a normákkal, szabályokkal teli külvilág találkozhatnak egymással anélkül, hogy ütköznének vagy konfliktusokba bonyolódnának.

Játék közben a gyermekek leginkább önmagukat, saját pszichikus folyamataikat tanulják, sajátos technikával. A kisgyermek egyik első játszótársa a szülő mellett az óvodapedagógus, aki bevonható társ marad, utánozható mintát ad, segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a szabad játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játék- és társas kapcsolatok kialakulását is.

Feladataink:

- Érvényesüljön a szabad játék túlsúlya, ami megmutatkozik az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben.
- Legyen jellemző ránk a tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlét.
- Hassa át tevékenységünket a pedagógiai optimizmus.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételt teremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.
- A nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játékhoz.
- A feltételek megteremtéséhez vonjuk be a gyermekeket.
- Segítsük a különböző fejlettségű gyermekek együttjátzását.
- Biztosítsunk elegendő időt és helyet, megfelelő számú és minőségű eszközöket.
- Teremtsünk változatos lehetőségeket, helyzeteket, ötleteket.
- A gyermek spontán élményszerzése mellett tervezzünk tudatosan is élményszerző lehetőségeket és használjuk ki a bennük rejlő nevelési-fejlesztési lehetőségeket.
- Játsszunk együtt a gyermekekkel, de soha ne korlátozzuk önállóságát.
- Engedjünk teret a gyermeki kreativitásnak, önérvényesítésnek.
- Figyeljük gyermekeinket játék közben, hiszen ebben a tevékenységben nyilvánul meg legmeghatározóbban személyisége.
- Minden játékfajta megjelenésére, mélységére, minőségére tudatosan figyeljük.
- Kezdeményezzünk és játsszunk együtt sok szabály-és társasjátékot.
- Mindig ismerjük fel és használjuk ki a játékokban rejlő képességfejlesztő területeket.
- Felszabadult, gátlásoktól mentes játékunkkal legyünk motiválóak és modellértékűek.

• A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés, élmények)

- **Alkotó kedvű légkört** elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játék. Az óvodapedagógus a dajka bevonásával teremtsen meg mindezekhez a feltételeket.

- A játékos légkört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés.
- A csoportban csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.
- A kreatív légkör segíti a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.
- Az óvodapedagógus kezdeményezésére a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képességfejlesztő játékoknál a gyermek válasszon szabadon a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. Az óvodapedagógus az együttjátszás során teremtsen meg a kezdeményezett játékhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és a helyet. Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az óvodapedagógus az oldott légkör érdekében bátran használjon humoros kifejezéseket és tréfás szavakat.

• **A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása**

- A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki játékuk számára a megfelelő helyet. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített "kuckóknak".
- A programban jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek "kincsesládája" is.
- Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termések, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.
- A rajzolásnak, festésnek, mintázásnak, barkácsolásnak, tárgykészítő népi játéknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyerekek rendelkezésére.
- A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjáték kibontakozását (pl. a népi játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.)

• **A játékhoz szükséges idő**

- A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játék folyamatosságát a folyamatos napirend jól biztosítja, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül.
- Az 5-6-7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak. A csoportok kialakulásához, szerepek elosztásához, több időre van szüksége, mint a kisebbeknek. Ezért az óvodapedagógus kísérelje figyelemmel a játékot és törekedjen arra, hogy csak akkor ajánljon más játé-

kot, ha már a gyermekek játéka felbomlóban van, s azt a körülmények miatt szükségesnek látja. Az 5-6-7 éves gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságuk, mint az állhatatosság kialakulhasson.

- A napi életszervezésben az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységhez. A reggeli órák, a tízórai utáni idő, a legnagyobb csúsztatott ebédeltetése, korábbi ébresztés növelje a kinn töltött időt.

• **A kreativitást segítő játékeszközök**

- A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközt biztosítson, mely izléses, praktikus, egyszerű félkész játék, hogy sokféle ötletre, játékfajtára ihlessen.
- A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióját, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amely ösztönzi a gyermekeket a szerepjátékra, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.
- Az óvodapedagógus a 4-5-6-7 éves korosztálynak bővítse az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban az értelem és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban, óvodapedagógussal vagy egyedül játszanak.
- Az udvari játékok zömmel a gyerekek nagymozgását elégítik ki, de ha az időjárás megengedi, legyen mód kirakni a csoportszobai játékeszközöket, s ott is megteremteni a nyugodt kreatív játékot (barkácsolást, rajzolást, festést, konstruálást stb.).

• **A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe**

- A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják.
- Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben is átélhessék. a programban kiemelt szerepet kapnak a séták, erdei óvodai programok. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutakozzon a gyermek tapasztalatgazdagságában.

• **A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva**

- A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajtamanipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömrzés társul. Ez az örömrzés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Az óvodapedagógus biztosítsa a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, s játékával adjon mintát a játékok helyes használatához, a játékok elrakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem - kéz koordinációt, kezesség - szemesség kiala-

kulását, hat a laterális dominancia kialakulására. Az óvodapedagógus kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt. Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

- Az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon különféle szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában kapjon teret a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos játék, melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában.
- A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a "mintha" helyzetek megteremtéséhez.
- A rendszeres, többszörös ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Az egyszerű mesék, megjelenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus, adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.
- A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Lehet a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat.
- Ezt a bábót is helyezhetik a többi közé, hogy a gyermekek tapogathassák, megszeretgethessék. Az óvodapedagógus a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készíttse el.
- A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenjen meg a barkácsolás, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.
- A gyermek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömet.
- A gyermekek játsszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók. Az óvodapedagógus tervezzen olyan szabályjátékokat, amelyek a gyermekek mozgásigényét is kielégítik.
- A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző játékfajták. Gyakran előfordul a kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezébe. Dominánsan jelentkezik az érzelmmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő is társul. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy a beleélés kifejtett formája kialakulhasson, minél többféle szerepet megformálhasson és a szerepegyeztetésben sikeresek legyenek.

- A gyermekek játék gondolása fejlődjön. Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvő képességet.
- A jó példa nyomán a gyermekekben fokozódik a mesedramatizálás igénye. A gyermekek bábozzák, dramatizálják a meséket, hogy a meseélmény többoldalú örömszerzés legyen számukra. Az óvodapedagógus a szülők, gyermekek bevonásával barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket.
- A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki az építő, konstrukciós játék. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre. Használjanak különböző anyagokat, eszközöket. Az óvodapedagógus szerettesse meg a szabályjátékokat. A gyermekeknek adja meg azt a lehetőséget, hogy ők is hozzanak létre szabályokat. Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is.

Különös hangsúlyt fordítunk arra, hogy az óvodapedagógus sokat játsszon a gyermekekkel.

• A gyermekek beszéd-készségének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Az óvodapedagógus szerepvállalásai modellértékűek a szókapcsolatok, non verbális jelzések (mimika, gesztus) hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak teret az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

• Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei

A játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyerekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - az óvodapedagógus legyen játékkezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét, játékát.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip megjegyzéseket (ügyes vagy, stb.), he-

lyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt, személyre szabott pozitív értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.

Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nem kívánatos magatartás megszüntetésében.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték. Többféle tartalmú szerepjátékot játszanak, többségük képes a szerepek felosztására.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Önállóan építenek, alkotnak. Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására, többségük képes az önálló szabály kialakítására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok Ismerik és alkalmazzák játékuk során is a megfelelő viselkedési normákat.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

2. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményt nyújtanak. A magyar gyermekköltészet, népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese-képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait ugyanakkor feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlátszó szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers – és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Igen hatékony és fejlesztő hatású az irodalmi élményből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása: mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás és anyanyelvi játékok. A bábjáték és a dramatikus játék fejleszti önkifejezésüket, lehetőséget ad szerepvállalásra, önálló versmondásra. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Céljaink:

- A gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése.
- Pozitív személyiség jegyek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével.
- A gyermekek beleérző képességének, empátiás készségének, belső képi világának fejlesztése.

Feladataink:

- Minden nap meséljünk, vagy verseljünk a gyermekeknek.
- A mesélésre történő ráhangolódás módja minden csoportban az egyéni arculatnak megfelelően kialakított (mesepárna, mesegyertya, mesemondó szék, mesetarisznya stb.).
- Mindig figyeljünk a gyermek érzelmeire, reakcióira, tegyük lehetővé az élmények feldolgozását, az érzelmek megfogalmazását, levezetését.
- Az előadásmód legyen színes, élményt adó, tegye lehetővé az érzelmi azonosulást, ráhangolódást.
- Tegyük lehetővé az eljátszást, ahhoz biztosítsuk a feltételeket.
- Mindig legyen helye a spontán verselésnek, mesélésnek.
- Adjunk lehetőséget a gyermeknek saját vers-és mesealkotásra.
- A drámajátékokkal adjunk lehetőséget arra, hogy a gyerekek az átélt élményeket kijátsszák.
- A bábjátékok segítségével növeljük a gátlásosabb gyermek önbizalmát, beszédkedvét.
- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.

• A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét.

Ezért a mű választásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

Az óvodapedagógus a 3-4 évesek versanyagát népi mondákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába.

A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal.

Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvodapedagógus tervezzen bátrabban lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik képek érzelmét, kifejező erejét.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolást, az évszakok szépségét.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltsen bennük ez a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat.

Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket. A bábok számát fokozatosan növelje.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használjon az óvodapedagógus, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Hívóképekkel is erősítjük a meséhez való kötődést.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek. A kiscsoportos korú gyermekek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg. A 4-5 éves gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. A gyermekek arcán megjelenik a megfélelmező áhítat, a figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeikhez, tapasztalataikhoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját erősítsék meg havonként, egy közmondással, amit az óvodapedagógus a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

Az óvodapedagógus segítségével fejezzék be a gyermekek megkezdett mese-vagy bábjátékát.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagodjon a nagycsoportosok mondóka-repertoárja. A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékokat. A gyermekek ismételtessék az előző években tanult verseket.

Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeikhez. Az óvodapedagógus a gyermekeket lehetőleg ne szavaltassa kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt - olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását.

A közösen kitalált meséket nevezzék el a „mi mesénk”-nek. A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. Az óvodapedagógus a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni a mese vagy egy-egy szereplő erkölcsi mondanivalóját. A gyermekek készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről.

A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán. E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában.

Az óvodapedagógus a gyerekeket zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével a meseszobában (sarokban) várja. Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdi el a mesét, esetleg gyertyafénynél.

Egy héten keresztül többször ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy két hét múlva eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat.

A tevékenység befejezését jelzi az óvodapedagógus éneke, drámajátéka, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

• **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal**

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Mesélés-verselés tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamilyen tevékenységformában alkalmazzák.

Óvodapedagógusi bábcsoportot tervezünk létrehozni, ami rendezvényeinken egy-egy szép mesét ad elő.

Fontos szempontnak tartjuk, hogy migráns gyermekek esetében lehetőséget teremtsünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a meshallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

3. Ének, zene, népi játék, tánc

Zenei nevelésünket Kodály Zoltán elvei mentén, a Forrai Katalin által kidolgozott zenei nevelés alapjaira építjük. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó, közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek

(az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Válogatunk a klasszikus és kortárs zenei művekhez tartozó alkotásokból is.

A tevékenység célja:

- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- Zenei képességek fejlesztése.
- Zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kulturált, kiegyensúlyozott emberré nevelés,
- Zenei anyanyelv kialakítása
- Más népek zenei kultúrájának, értékeinek megismerése.

Feladataink:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A tervezésben szerepeljen:
 - a gyermekek hangszálainak, mozgásának, értelmi képességének megfelelő dalanyag,
 - a zenei képességfejlesztés területe,
 - körjátékok, mondókák,
 - zenehallgatási anyag.
- A zenei anyag kiválasztásánál szem előtt tartjuk az igényességet, a csoport képességszintjét és a fokozatosság elvét.
- A gyermekek zenei képességének fejlesztését mondókákkal, gyermekdalokkal és képességfejlesztő játékokkal valósítjuk meg.
- A zenei nevelés szervezeti keretei:
 - kötetlen kezdeményezés,
 - gyermekek által kezdeményezett, alkalmyszerű játékok, spontán éneklés,
 - más műveltségi területekhez kapcsolódó zenei nevelés.
- A más tevékenységet választók nem zavarhatják az éneklő gyerekeket.
- A néptánc elemei épüljenek bele a tervezésbe.
- A zenei anyagok kiválasztásában olyan műveket igyekszünk átadni, amit magunk is megfelelő szinten tudunk előadni.
- Felkeltjük a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt, elsősorban népdalokból, más népek dalaiból válogatunk.
- Az óvodapedagógus hangszeres játékát kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk, az élőben bemutatott zenélés újabb élményt és ismeretet nyújt a gyermeknek.
- Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Akkor lesz vidám és felszabadult a gyermekek énekes játéka, ha az óvodapedagógusok is örömmel énekelnek és vesznek részt a mozgásos játékban.

- A tevékenységet hassza át a kötetlenség, a felszabadult játék, a gátlásoktól mentes önfeledt éneklés.

• **A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások.**

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismerjenek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei. A 3-4 éves korú gyermekek ismerjenek meg elsősorban olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj-, -lovagoltató játék.

A szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintatos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A 4-5 éves gyermekek tanuljanak mondókákat, és még mindig játsszon velük az óvodapedagógus ölbeli játékokat. Ők már képesek arra, hogy dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszthető. Ismerjék meg a csigavonal, hullámvonal, egyszerű szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet már a szinkópa is.

Az óvodapedagógus az alkalmi dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz utánpótló mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

Az 5-6-7 éves gyermekek legyenek „anyáskodók”, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játékhelyzetben is alkalmaznak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtsön az óvodapedagógus, amit maga tud előadni, és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Az óvodapedagógus érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekeljen, de jelenjenek meg a zenei anyagában a rokon-, és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

• **A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása**

A 3-4 éves gyermekek tanuljanak meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4 üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeljék a különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenehallgatási él-

ményt. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát, felvételtől kisebb csoportban megtekinteni.

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanulása mellett, ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. Az európai és így a magyar gyermekdalok hangterjedelme is dúr hexachord maradjon.

A körjátékok közül az óvodapedagógus nehezebbet is válogathat, pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Mutassák meg lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát.

A gyermekek játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal.

Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében. Ezeket a „ritmus-hangszereket” készítsék el közösen az óvodapedagógusokkal, a szülőkkel, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni a kis „ritmus-zenekar” kíséretével.

A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

A gyermekek ismerkedjenek meg olyan drámajáték hatású zenei fantáziajátékokkal is, melyek a zeneirodalom szebbnél szebb gyöngyszemeit közvetítik számukra.

Az 5-6-7 éves gyermekek tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjanak ki szimbólumot, hívóképet, amit a zenesarokban helyezzenek el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak az ismételésre, az élmények felelevenítésére. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben már szünet, szinkópa is előfordul.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgás-anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempó-változtatással vagy dallambújtatással.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy megérezzék a motívumok hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani.

• A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. Ezzel a munkaformával az óvodapedagógus a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban is módot arra, hogy a gyermekek kedvük szerint hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét, kortárszenét.

• A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal, zenehallgatással.

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segítse a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- A gyermekek meglévő matematikai tapasztalataikat az énekes tevékenységeik során is alkalmazzák.

Az ének, énekes játékok, zenehallgatás helye a nevelés folyamatában

Az óvodai művészeti nevelésnek meghatározó eszköze az ének, énekes játékok és a zenehallgatás. A gyermekkori zenei nevelés hatásai - az ölbeli játékok, az énekes játékok, a zenei élmények közvetítése, a zenei képességek fejlesztése - meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Ezért nem mindegy, hogy mit teszünk a gyermekek zenei nevelése területén, mit tanítunk nekik, mit játszunk velük és milyen zenei készségeket alakítunk ki. A korosztályra jellemző az érzelmeken alapuló befogadás, amely kiváló alapot ad nekünk a fejlesztéshez.

Az óvodában a gyermekek első zenéje az ölbeli játék. Az óvopedagógus „anyaöleiben” megérezhetik a zene lüktetését simogatva, csiklandozva és lovagoltatva, melynek egyéb személyiségfejlesztő hatása is rendkívüli. Gyermkeink ismerkedjenek meg olyan énekes játékokkal, népzenei és komolyzenei művekkel, amelyek nemzeti értékeinket közvetítik. Ezt a célt kiválóan szolgálja az a sok körjáték, mely élethelyzeteket elevenít meg, emberi szokásokat mutat be játékos formában. A néphagyományok gyermek-közelivé hozása, megszerettetése kiemelt feladatunk. Az énekes játékok táptalajt adnak ch-

hez, s nagymértékben hozzájárulnak a népi szokások megismeréséhez. Ezek a játékok kiválóan fejlesztik a társas kapcsolatok alakulását, egymás elfogadását, tisztelését, a pozitív érzelmi tulajdonságok elmélyítését, összességében az erkölcsi tulajdonságok, érzelmek formálását.

A legkönnyebben tanulható zenei csemegék a mondókák. Minden évben tanítsunk egy csokorra valót, mert kiválóan fejleszti a gyermekek metrum-érzékét és a ritmikus, esztétikus mozdulatait. Csak néhány műdalt tanítsunk, ünnepenként, évszakonként egyet-egyet, az ünnepek köszöntésére. Ezekhez is találjunk ki játékot, esztétikus, kifejező mozdulatokat. Alapelvünk, hogy „tisztá forrásból” merítsük e gyöngyszemeket, és legyünk azon, hogy a gyermekeink minél többet énekeljenek az óvodában, mert a magyar óvodai zenei nevelés alapja az éneklés. Jó időben lehetőség szerint az udvaron legyen az énekes játék.

Nagyon fontos, hogy a gyermekeknek a játékhoz megfelelő nagy tere legyen, hogy a szép alakzatok létrehozásában és a futásban ne legyenek akadályoztatva.

A testközelség, a testérintés is segíti az eredményesebb fejlesztő munkát

Az altatódalok éneklése különösen nagy érzelmi töltéssel bír, amikor a gyermekek lecsendesednek és megkezdik a délutáni pihenést. Akkor ad igazi hangulatot a „Gyí paci paripa”, ha a gyermekekkel sikerült a patkó dobogását meghallgattatni, és felidézhetik magukban az élményt.

Az óvodapedagógusok biztosítják szükség szerint az énekes játékokhoz szükséges kiegészítő kellékeket (kalap, vőfélybot, himzett zsebkendő, kendő, a gyermekek által barkácsolt ritmuseszközök, ritmusbotok, kövek, stb.

Az óvodapedagógus készíthet olyan zenei falat, ahol esztétikus szimbólumok hívóképek formájában megláthatjuk, melyik ölbeli játékot, énekes játékot és mondókát tanulták a gyermekek. Ez azért fontos, hogy fel tudják idézni a mondókákat, énekes játékokat, énekeket, és egész évben vissza tudjanak emlékezni a tanult zenei anyagokra, s minél többet ismételjék azokat.

A reggeli órákban a gyermekeket várva ölbeli játékokat kezdeményezhetünk.

Előkészítjük azokat az eszközöket, amelyeket a mikrocsoportos fejlesztéshez, a közös játékhoz használunk.

Az óvodapedagógus a tízóraizás előtt zenei képességfejlesztő játékokat kezdeményez maximum hat gyermekkel. Ezek a tevékenységek 3-5 percig tartanak.

Az óvodapedagógus hívogató énekkel összeverbuválja a gyermekeket, és a tervezett énekes gyermekjátékot addig játsszák, míg minden gyermek többször szerephez jut. A jóízű önfeledt játék katartikus élményt ad a gyermekeknek.

Az énekes játékok a gyermekek esztétikai érzékét is fejlesztik. Hatásuk sokrétű, szerteágazó. A különböző játékokkal gazdag, sokszínű hangulatvilágot igyekszünk sugározni. Erre szolgálnak a játékok különböző típusai: pl. szerepcsere, párválasztó, kergető stb.

A tiszta éneklésre valamennyi zenei ténykedésünk során figyelünk, de korántsem helyezzük az első helyre a zenei fejlesztésünk során. Zenei nevelésünk alapelve, s egyben célja a boldog, önfeledt

együttjátás, a zene léleknevelő hatásának megéreztetése. Fontos, hogy a gyermekek megérezzék, hogy jó együtt dúdolgatni, énekes játékot játszani és szépen, ízlésesen, igényesen előadott dalokat, hangszeres rövid zenei darabokat meghallgatni.

Ugyanakkor a gyermekek bátor, egyéni zenei megnyilvánulásait maximálisan támogatjuk. Azt szeretnénk, ha gyermekeink a tanult óvodás dalokat bárhol, bárkinek el tudnák énekelni egyénileg is.

Minden megtanult éneket a gyermekek egyéni énekléssel adják elő. Ennek tere a mikrocsoportos tevékenység.

A magyar népdalok, népzene, megismertetése, megszerettetése elengedhetetlen feltétel nemzeti kultúránk értékeinek megőrzéséhez. Ezért a többi tevékenységet úgy szervezzük meg (mese, rajz, környezet, mozgás), hogy minél többször legyen alkalmunk népdalokat énekelni. A zenehallatás lehetőségét gazdagítják a felvett komolyzenei, népzenei hangfelvételek, amelyeket évszakhoz, alkalmakhoz társítva felhasználhatunk. A folyamatos bővítés tág teret biztosít a zenei értékek megismeréséhez, zenehallgatáshoz.

Zenehallgatást jelent a pihenés, alvás előtti altatódalok éneklése, hallgatása, amit az óvopedagógusok dúdolván, lallázva, halkán énekelve adnak elő. A zene hangulatot, nyugalmat áraszt. Az óvodapedagógusok tudatosan gyűjtsék az erre megfelelő komolyzenei felvételeket.

Egyszerű népi hangszerek, ritmushangszerek megismerését is fontosnak tartjuk. Igyekezzünk minél több alkalommal lehetőséget biztosítani kipróbálásukra, használatukra, amely egyben fejleszti a gyermekek metrumérzékét, ritmusérzékét. Ezek segítségével különbséget tudnak tenni gyermekek dinamikai és tempóváltások között. Ünnepnapokon és hétköznapi napokon is gyakran találunk megfelelő alkalmat arra, hogy külön-külön vagy együtt zenélve, zenei élményt nyújtsunk a gyermekeknek. Tapasztalatunk az, hogy kevés szülő érdeklődik a zene iránt, és a gyermekek otthon nem kapnak művészi, életkoruknak megfelelő zeneélményt. Ezért a szülők szemléletformálásában felelősséget kell vállalnia az óvodának.

Sok gyermeknek csak annyi zenei élmény jut, amennyit az óvodapedagógus kisugároz magából, amennyi rácsodálkozási élmény éri az óvodában.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válik. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezek a tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi – plasztikai kifejező képesség, komponáló -, térbeli tájékozódó – és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény –és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A tevékenység célja:

- a gyermek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése,
- a gyermekek tér- forma- szín képzeletének gazdagítása,
- esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- Az alkotáshoz megfelelő légkör, eszköz, hely biztosítása.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- A tevékenységekhez a szabad játékban is legyenek meg a feltételek.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon.

Az óvodapedagógus a munkaasztalt úgy alakítsa ki, hogy maximum hat gyermek egyszerre kényelmesen elférjen. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába, az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják. Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkotassanak, ameddig kedvük tartja. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tároló helyre van szükség.

- Az óvodába érkezés pillanatától tegyük lehetővé, hogy minden gyermek játszva ismerkedhesen az eszközök használatával a különböző anyagokkal, a rajzolás, a festés, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Mikrocsoportos vagy egyéni szervezeti formában valósítsuk meg a tevékenységet.
- A természetben tett séták, kirándulások alkalmával láttassuk meg az esztétikumot.
- A kiválasztott eszközök megfelelő minőségűek és mennyiségűek legyenek.
- Fokozottan figyelünk a biztonságos eszközhasználatra.
- Ismertessük meg a környezetükben található műalkotásokkal a gyerekeket (köztéri szobrok, festmények, régi és új épületek, a népi kultúra alkotásai).
- A gyermekekkel együtt munkálkodva tegyük vonzóvá, élményszerűvé a tevékenységet.
- Az eszközök biztonságos kezelését az óvodapedagógus egyenként tanítsa meg a gyermekeknek. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a

különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alap-elemeivel és eljárásaival. A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg a mindennapi szabad játékban is.

• **A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok tartalmának, minőségének fejlesztése**

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő 3-4 éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítása - észrevetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű- és népművészeti szépségekben. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól.

Az óvodapedagógus tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag forma-firka időszakában a téma. A gyermekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba, homokba karcolással, nyomattal.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, nyomkodva, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb.

A 3-4 éves gyermekek ismerkedjenek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival tudjanak beszélni az alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

Az óvodapedagógus a 4-5 éves gyermekek alkotó-alakító tevékenységét bővítsen.

A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Használjanak ceruzát, krétát, filctollakat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek alakítsanak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termékekből. A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni.

Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. Nyilvánítsák ki véleményüket a kiállított alkotásokról. Mutassák meg szüleiknek a kiállított műveket.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batikok, kollázsok, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek, stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. Az óvoda „legidősebbjeinek” legyen igénye az ajándékkészítés - első-sorban ünnepekhez kötötten - szüleik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljk át minél gyakrabban az ajándékozás örömet.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésében.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, (mobil színpadot stb.).

A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez.

• A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak.

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoporthoz, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző legyen a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek legyenek.
- Csodálkozzanak a szép látványra, tudjanak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

- A megszerzett matematikai tapasztalatokat életkoruknak megfelelően valamennyi tevékenységi formában alkalmazzák.

5. Mindennapos mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho-motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük elő. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez. Az óvodáskorú gyermekeknek nagy a mozgásigénye, ez az egészséges lelki életnek is elengedhetetlen feltétele.

A mozgás karbantartja az izmokat, ízületeket, s a vele együtt járó élettani folyamatok oldják az idegrendszer feszültségét, fáradtságát. Felfrissíti az egész szervezetet, jó közérzetet teremt, növeli a betegségekkel szembeni ellenálló képességet, állóképességet, fontos szerepe van az egészségmegőrzésben. Az egészséges életmódra nevelés egyik építőköve is. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodó képességet valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A tevékenység célja:

- A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése.
- A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- A gyermekek edzése, mozgásigényének kielégítése, állóképességük fejlesztése.
- Aktivitásuk, mozgáskedvük fokozása; a mozgásos játék örömmel végzett tevékenység legyen.
- A szabálytudat, alkalmazkodó képesség, téri tájékozódás fejlesztése.

Feladataink:

- A spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.
- Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. Az időjárási viszonyoknak megfelelően minél több udvari mozgást és tornát tartunk.

A MOZGÁSKOTTA elemeit az óvodapedagógusok építsék be a foglalkozások anyagának feldolgozásába alkalmasszerűen, igény szerint.

- A tervezésben szerepeljenek:
 - mozgásos játékok,
 - természetes mozgások (járás, futás, mozgás),
 - prevenciós játékok (lábboltozat-javító gyakorlatok),
 - játékos mozgások eszközökkel (kézi szerek),
 - a képességfejlesztés kiemelt területei.
- Fokozottan figyeljünk a megfelelő öltözetre, gyermekek biztonságára, a balesetmentes helyzetek megteremtésére.
- Differenciálás a gyerekek egyéni fejlődési üteméhez:
 - a mozgás tempójában,
 - a mozgások mennyiségében, a gyakorlások számában,
 - a segítségadás módjában és mértékében,
 - a gyakorlatok szerkezetében, értékelésében.
- Aktív részvételünkkel, felszabadult hangulat teremtésével fokozzuk a gyermekek mozgáskedvét, a játékosság mindvégig érvényesüljön.
- Az értékelés legyen mindig személyre szabott, pozitív, motiváló hatású.

Feladatok

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A különböző szervezeti formák megteremtése

- a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében.
- tehetséggondozás egyénre szabottan
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a tevékenység közben
- ismerkedjenek meg a MOZGÁSKOTTA elemeivel.

• A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgás fejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére.

A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit az óvodapedagógus mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezze.

Az anyanyelvi nevelés megjelenése mozgás, mozgásos játékok közben

Utasítások adásakor az óvodapedagógusnak ügyelni kell a szavak megfelelő hangsúlyozására.

Életkoruknak megfelelő tagolt, érthető lassú tempójú beszéd segíthet a feladatok megértésében. Fontos a lényegre törő, rövid utasítás. Az irányok neveit a mozdulatok végzése közben ismételjük. A testséma kialakítása, a testrészek neveinek megnevezése, a téri fogalmak megértése anyanyelvi nevelésünk fontos része a mozgásos tevékenységek levezetése során.

Az óvodapedagógus a 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása). Játsszanak ugrásgyakorlatokat (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás). Ismerkedjenek a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda letítés-elkapás stb.).

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is (pl. csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban (gurulás a test hossz tengelye körül). A gyermekek játsszanak minél több egyensúlyozó játékot.

Az óvodapedagógus alkalmazzon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz.

A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erőfeszítésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. Előtérben legyen mozgásra készítő eszköz (labda, karika, szivacs-szőnyeg stb.). Az óvodapedagógus ezeket az eszközöket cserélgesse a gyermekek érdeklődésének megfelelően.

A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok (pl. fussanak három-négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.). Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat (pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró verseny). A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, harántterpeszállásból. Minél gyakrabban játsszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken). A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézen-állás előgyakorlata „a csikórugdalózás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz,

szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játsszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken.

Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat. A csoportteremben legyen alkalm a gyerekeknek szabadidőben is ismételgetni a szervezett foglalkozáson megismert mozgáselemeket.

Az 5-6-7 éves gyermekek mozgása összerendezettebb, harmonikus ritmusú.

Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnek. Hangsúlyt kap ennél a csoportnál az észlelés, az alaklás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket, babzsákokat.

A különböző típusú futásgyakorlatokat gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

Játsszanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett. A gyermekek játsszanak labdagyakorlatokat.

Vezessék a labdát járás, futás közben. A gyermekek tudjanak párokban labdázni. Végezzenek támaszgyakorlatokat (pl. pók, rákjárás, talicskázás).

Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást. Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Legyen az óvodában a szülőkkel együtt szervezett minél több sportprogram.

• **A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében**

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék és séta során biztosítsa.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkeretekkel.

A mindennapi testedzés, a szervezett mozgásos játékok mindhárom korosztály számára naponta. Hente legalább kétszer „zenés, mozgásos percek” megszervezése ajánlott, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak.

Az utánpótlás alapuló mozgás anyagát az óvodapedagógus gimnasztikai elemekből építse fel (pl. kar-tartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok). A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, esztétikusan végezni gimnasztikai gyakorlatokat
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni
- Tudnak labdát vezetni.
- A tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenységi formában gyakorolhatják.

6. Külső világ tevékeny megismerése

„Természetbarát gyermek csak természetbarát környezetben nevelődhet.”

Környezet- és természetvédelem:

Nevelésünk alapozó jellegű, meghatározó szerepet játszik a megfelelő környezetkultúra és gondolkodás – a természeti értékek megóvásában, fenntartásában – kialakításában.

Óvodai nevelésünk során arra törekszünk, hogy játékos feladatokon keresztül lásson mintát arra, hogyan óvjuk, védjük szűkebb és tágabb környezetünket, természeti erőforrásainkat. – Pl.: a mindennapi élet során megtanulhatja, hogy ő is elzárhatja a vízcsapot, leolthatja a feleslegesen égő villanyt stb.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér -, sík – és mennyiségsszemlélete.

Céljaink:

- A gyermekek tapasztalatokat szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről.
- Természethez való pozitív viszony kialakítása, valamint a természet szépségeinek megláttatása.
- A szűkebb (család, óvoda) és tágabb (település) hagyományainak megismertetése, tiszteletben tartása.
- A néphagyományok megismertetése, tiszteletben tartása.

- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezetvédelem jelentőségének és lehetőségeinek megismertetése.
- Logikus gondolkodás fejlesztése (a környezet globális felfogása, összefüggések megértetése, ok-okozati viszony, relációk, időrendiség-időérzék, sorrendiség, gondolkodási műveletek, matematikai tapasztalatok).
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A társadalmi és természeti környezet tevékeny megismertetése.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok teendők aktív beépítése a mindennapokba.
- A környezettudatos magatartás megalapozásához vonjuk be a szülőket.
- A környezet formai és mennyiségi viszonyainak közvetlen tapasztalatokra épülő megismertetése.
- A tevékenységek tervezésének irányvonala a természeti környezet változásai, az ünnepek és a természet-és a környezetvédelmi jeles napok:
 - Szeptember 22. - Autómentes világnap- közlekedjünk környezet kímélően
 - Október 4.- Állatok Világnapja,
 - Március 22. - A Víz Világnapja,
 - Április 22. - A Föld Napja,
 - Május 28. - Madarak és Fák Napja,
 - Június 5.- Környezetvédelmi Világnap.
- Minden tanévben megszervezünk egy kirándulást, ahol a szülők segítségére is számítunk.
- Őszi szüretet szervezünk, melyen a gyermekek közvetlenül tapasztalják az őszi betakarítást- almaszedés, szőlőszüret, kukoricatörés, veteményeskert betakarítása, stb.
- Segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyez- zünk hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- A környezeti nevelés során erősítsük a már meglévő, helyes viselkedési és udvariassági szoká- sokat; a spontán létrejövő, illetve szándékosan kialakított szituációkban gazdagítsuk azokat.
- A megfigyelések során teremtsünk minél több olyan beszédhelyzetet, amely során a gyermek gondolatait kifejezheti.

- Viselkedésünk, cselekedeteink, reakcióink minden helyzetben legyenek modellértékűek, követhető minták a gyermek számára.
- A tervezésben a matematikai tapasztalatokat, ismereteket külön feladatként fogalmazzuk meg, de szemléletünkben mindig jelen kell lennie, de integráltan jelenik meg a megtapasztalás a mindennapi helyzetekben, a játékban.
- Alapvető szemléletünk, hogy a tervezett tevékenységeket, megfigyelési helyzeteket a gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, cselekvésvágyára építsük, elsődleges szempont a játékoság és az élményszerűség legyen.
- A képességfejlesztő játékok tervezésekor és megvalósításakor minden esetben a gyermek eltérő fejlettségi szintjére alapozzunk, önmagához képest fejlesszük.
- A fejlesztést mikrocsoportos vagy szükség esetén egyéni formában valósítsuk meg.

A tevékenység célja:

A szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi- tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladatok

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

-A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

-A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

-Tehetséggondozás egyénre szabottan

-A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

3-4 évesek

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével. Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, időjárását, növényeit.

Gondoskodjanak a madarokról a téli évszakban. Beszélgessenek a hazatérő madarokról gólya, fecske.

Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat. Beszélgessenek és nézegessenek képeket a családról.

Gyakorolják a gyalogos átkelést, és figyeljék meg a rendőrlámpa jelzéseit. Ismerjék fel és nevezzék meg az úttesten közlekedő járműveket. A közlekedési parkban, önállóan a gyalogosátkelő helyen a lámpának megfelelően haladjanak át.

Nevezzék meg a baromfiudvarban található állatokat, sorolják fel külső jegyeiket és beszélgessenek hasznukról (kacsa, tyúk, házinyúl). Ismerjék fel a ház körül élő állatokat kutya, macska.

Kísérletezzenek vízzel. Figyeljék meg és hasonlítsák össze a víz hőmérsékletének változását.

Vásároljanak, ismerkedjenek a vásárlási szokásokkal. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli jellemzőkről. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek maximum 5-10 perces erdőben élő állatokról és vadállatokról készült felvételt megnézhesenek.

4-5 évesek

Az óvodapedagógus 4-5 éves gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit, az óvoda utcáján és az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtő munkák gazdagítására. A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok szépségeit, jelenségeit, az időjárás változásait. Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben.

Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenységei között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből. Tudják bemutatni családjuk tagjait és az otthonukat. Önállóan használják a közlekedési parkot az óvoda udvarán, a gyalogos átkelőhelyen az áthaladást. Próbálják a járművek használatával a haladási irányt követni, tartani. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy és teherszállító járműveket. Közlekedjenek járműveken (autóbusz). Gyakorolják az autóbuszon a fel és leszállást. Barkácsoljanak madáretetőt, figyeljék a csipegető madarakat. Beszéljenek a hazatérő madarokról, és figyeljék meg fészük nagyságbeli különbségét. Ültessenek a kertbe virágpalántát, esetleg veteményeskertet, esetenként fát is ültethetnek.

Ismerjék a háziállatokat, erdőben élő állatokat, bogarakat. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermek az erdőben élő állatokról és vadállatokról felvételeket megtekinthessenek.

5-6-7 évesek

Ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét, ha lehetőség van rá szüleik munkahelyén keresztül.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit. Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Ismerjenek meg mezei virágokat. Kerékpártúra szervezése szülőkkel az autómentes világnap alkalmából. Gyerekek, szülők felhívása a környezet kímélő közlekedésre. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt szervezze meg az állatok napját (október 4). Ha lehetősége van hozzanak kisebb állatokat, állatokról szóló képeket. A képekből dekoráció készüljön, melyet a szülők is megtekinthetnek. Az óvodapedagógus szervezze meg a víz világnapját - március 22.- (ekkor vízzel kapcsolatos képeket hozhatnak magukkal, melyből közös tablót készíthetnek.) Az óvodapedagógus szervezze meg a Föld napját (április 22). (Ezen a napon közösén fát ültethetnek az udvarba.)

Az évszakokat bemutató tábla mellett lehet napszakokat bemutató tábla, amit a gyermekek önállóan kezelhetnek. Természetesen ezek ajánlások, más kreatív formában is megemlékezhetnek az óvodapedagógus segítségével a gyerekek a jeles napokról. Látogassanak múzeumba, színházba, iskolába, vasútállomásra. Figyeljék meg a költöző madarakat. A fecseksaládokat és gólyacsaládokat hasonlítsák össze. Barkácsoljanak madáretetőt.

Válogassák szét az ehető eledeleket és nevezzék meg azokat. Három itthon telelő madarat nevezzenek meg vörösbegy, széncinege, feketeterítő. Emlékezzenek meg a madarak és fák napjáról, madárodúkat helyezzenek ki, majd azokat ellenőrizték. Legyen ismeretük, szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszkö-

zökről. A közlekedési parkban igazodjanak el, közlekedési szabályokat önállóan tartásuk be, a rendőri karjelzéseket ismerjék meg rendőr segítségével. Ismerjék meg környezetük háziállatait (ló, sertés, szarvasmarha). Ha lehetőség van rá, figyeljék meg hol élnek. Az óvodapedagógus mutassa meg felvételen keresztül a vadon élő állatok és az erdőben élő állatok környezetét, életmódját.

• A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az élmények egyeztetésére, az ismeretek rendezésére, a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget. Évszakonként, alkalmanként erdei óvodai program megszervezésére kerülhet sor. (Helyi tanösvény adta lehetőség kihasználása.)

A 4-5 éves gyermekek félnapot tartózkodhatnak a természetben.

Az 5-6-7 éves gyermekek fél napot kinn töltenek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához adottak a feltételek. (Az időkeretek csak ajánlások, az óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezze meg az erdei programokat.)

A gyermek fejlesztése mindhárom korosztály esetében lehetőség szerint mikrocsoportban történik, közvetlen élményszerző udvari megfigyelések és séták alkalmával. A séta szervezésénél minden esetben az óvodapedagógus döntse el melyik szervezeti forma, legyen megfelelő (mikrocsoportos, csoportos). Az óvodapedagógus 2-3 hetente egy természeti vagy emberi, vagy tárgyi környezeti téma megfigyeltetését tervezze. A téma több napon keresztül is feldolgozható mikrocsoportos formában.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során - Lehetőséget biztosítunk a gyermekek önálló véleményalkotására.

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek - óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésre meg tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.

- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat tudják számlálni legalább tízig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket, kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé)
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- Tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenység formában alkalmazzák.

7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködés és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tevékenységünk célja:

- Fejlődjenek a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek, tulajdonságok (pl.: kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság).
- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségeket, tulajdonságokat alakítsunk ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését, személyiségének fejlődését.
- A gyermekmunka jellegű tevékenysége szívesen végzett aktív tevékenység legyen.

Feladataink:

A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése

- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek olyan munkák elvégzésére, amelyek fejlesztik képességeiket.
- Tapasztalat útján fedezzék fel a munka hasznosságát, szükségességét és értékét.
- Törekednünk kell arra, hogy a munkavégzés során tudatosodjon a gyermekben mikor játszik és mikor végez eredményt létrehozó munkát.
- Mindig törekedjünk a balesetvédelmi előírások betartására.
- A gyermeknek természetes, vonzó legyen a munkába való bekapcsolódás, belső motiváció készítse őket erre.
- Tanulják meg az általuk végzett munka menetét, az általuk használt eszközök helyes használatát.

- Éljük át a munka örömét, az eredményért vállalt erőfeszítés szépségét és nehézségét.
- Tanulják meg, hogy a munka eredményes, ha azt pontosan, alaposan, a szabályoknak megfelelően végzik, éljük meg az „én készítettem – mi készítettük” sikerélményét.

Munkafajták óvodánkban:

- önkiszolgáló munka (saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek),
- megbízásos munka,
- alkalomszerű, ismétlődő munka,
- naposi munka,
- növénygondozás,
- madarak etetése,
- kertészkedés,
- csoporttársakkal együtt, értük végzett alkalmi megbízások.

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységet.

Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtnál adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.

A 3-4 évesek az óvodapedagógust figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában (virágoskert) figyeljék meg a veteményezést, palántázást, a növények locsolását. Segítsenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben, a növények locsolásában.

Az óvodapedagógus a legkisebb óvodásokat is vonja be az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek (pl. a játékok elrakása, mosása, tisztítása, a terem díszítésében segítségnyújtás).

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a felelősi munka fontosságát, amit az étkezési

feladatok elvégzéséhez ajánl. Az óvodapedagógus és a dajka közös megállapodás alapján gondolja végig a felelősi munkát és alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalmoszerű ismétlődő munka a játékok helyre rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végezzék a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. Információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok előkészítése stb.).

Az óvodapedagógus tervezze meg - a lehetőségeknek megfelelően - a gyermekek növény- és állatgondozását. A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények áttültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, (gondozása, avar gyűjtése, öntözés). Az óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége gondozni az akváriumot, és a madáretetőt. Az óvodapedagógus irányításával készítsék el a kisállatok, madarak étkeit.

Az 5-6-7 éves óvodások önállóan végzik a felelősi munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az étkeket. Étkezés után szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Felsöprik a morzsákat.

Az alkalmoszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezzék, soha ne alkalmazzon az óvodapedagógus kényszerítő eljárásokat. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Végezzenek önállóan környezetszépítő munkát, egyszerű javításokat, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket.

Az óvodapedagógus úgy alakítsa a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában.

A növények gondozását a magvetéstől a termés összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel. Utasítások adásakor az óvodapedagógusnak ügyelni kell a szavak megfelelő hangsúlyozására. Életkoruknak megfelelő tagolt, érthető lassú tempójú beszéd segíthet a feladatok megértésében. A gyermekek többször nézzék meg csodálják meg munkájuk eredményét. Mondják el gondolataikat, benyomásaikat próbálják megfogalmazni.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Szívesen közreműködnek gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.

— Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskoláknak, felnőtteknek.

8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A kompetencia alapú fejlesztés célja:

Az óvodából-iskolába való átmenet tartalmilag újszerű kidolgozása; az inklúzív pedagógiának, az együttélésnek az elterjesztése; a játéknak, mint a fejlesztés céljának és eredményének a megjelenítése, a játék- érzelem- erkölcs metodikai kapcsolatának érvényesítése.

A pedagógiai fejlesztés feladata:

Olyan választható témák (komplett fejlesztési tervként) tevékenységi körök (játék, munka, tanulás), szervezeti keretek (frontális, csoportos, egyéni), differenciált eljárások és munkaformák ajánlása, amelyek a pedagógiai fejlesztés célját szolgálják. Az elsődleges a képesség fejlesztés, s ennek szolgálatába állítjuk az összes nevelési területet.

Pedagógiai alapvetések kiemelt területei:

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, amely igazodik egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség – és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- A valódi tudás az, amit a gyerek maga fejt meg, cselekvéseken keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt tenne benne.

A pedagógiai fejlesztés folyamatának várható eredményei:

- Az óvoda pedagógiai hiányaként megítélt területeinek pótlása, kidolgozása, a fejlesztési irányvonal megjelölése.
- Komplex szemléletváltás az adaptáló óvodapedagógusok körében.
- Olyan eszmerendszer kialakulása, amely még átláthatóvá teszi az óvodai nevelés cél- és feladatrendszerét.

- Alapvető kultúrtechnikák megfogalmazása, amelyek a gyermekek iskolai beilleszkedését segítik.
- Olyan mérési, fejlődést nyomon követő eljárásrendszer kidolgozása, amely a gyermekek cselekvéseibe, játékába ágyazottan figyelhető meg.
- Visszacsatolás a célokhoz és a feladatokhoz.

Az óvodai tanulás elsődleges célja a gyermekek kompetenciáinak fejlesztése. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermek tudja, hogy mit, miért és hogyan csinál meg. Kompetencia tehát az ismeretek, készségek és attitűdök többfunkciós egysége.

Kulcskompetencia: amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni, illetve kialakuljanak és a legjobb esetben az optimális szintre fejlődjenek az elemi alapkészségek. A személyiség működését és fejlődését az alapotívumok (szokások, attitűdök, meggyőződések, magunkévá fogadott értékek és tanult értékek), alapkészségek, alapképességek és alapismeretek teszik lehetővé. Ezek képezik a személyiség alapját és alaprendszerét, melyet megfelelő szinten minden gyermeknek el kellene sajátítani.

Az elemi alapkészségek a következők:

- írásmozgás-koordináció készsége (írásstanítás feltétele),
- beszédhanghallás készsége (eredményes olvasástanítás feltétele),
- relációszókincs (eredményes szóbeli kommunikáció feltétele),
- az értelmi fejlesztés feltételei:
 - elemi számolás készsége,
 - tapasztalati következtetés készsége,
 - tapasztalati összefüggés-megértés készsége.
- Szocialitás készsége (szociális értékrend, szokásrend, társas viszony, erkölcsi érzék, feladatvállalás).

Sok probléma csak közvetett úton oldható meg, a meglévő ismereteink, tapasztalataink felhasználásával, következtetések és más gondolkodási műveletek alkalmazásával. Játék közben gondolják tovább a gyerekek, amit eddig megismertek a világból.

A változó környezet variabilitást és alkalmazkodóképességet követel meg, melyet a tanulás képessége biztosít. A tanulás színterét és tevékenységi formáját a játék jelenti a gyermek számára, szinte észrevétlenül tanul. A játékbeli helyzetek áttekintése elmélyült és sokszor gyors váltással járó gondolkodást, eleven fantáziaműködést kíván. Fejlődik a problémaérzékenység, a kreatív gondolkodás. A gyermek számára a tanulás cselekvéses megtapasztalás, felismerés, keresgélés, felfedezés, rátalálás, ismerkedés, próbálgatás.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzások, minta és modellkövetéses magatartás – viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán, játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma megoldása.
- A tanulás formái megjelenhetnek játékban, munka jellegű tevékenység során, műveltség területi tanulás során és egyéb helyzetekben is.

Feladataink:

- A tanulást támogató környezet feltételeinek megteremtése, ahol építünk a gyermek tapasztalataira, meglévő ismereteire.
- Tevékenységi vágyának, kíváncsiságának kielégítése.
- A gyermek képességeinek tudatos fejlesztése.
- A felfedezés örömeinek átéléshez biztosítunk lehetőségeket.
- A tanulási folyamatot vagy játékot egyéni, illetve mikrocsoportos formában valósítjuk meg.
- Az értékelés legyen mindig személyre szabott, pozitív.
- Mindig az egyéni fejlettségi szinthez tervezzük, és mérjük az eredményt.
- A differenciálás valósuljon meg a témaegység tartalmi bontásában, időkeret differenciálásában és egyéb mennyiségi mutatók meghatározásában.

IKT-eszközök óvodánkban

*„A valódi felfedezés nem abban áll,
hogy új területeket találjunk,
hanem hogy új szemmel nézzük az ismert világot.”
/Marcel Proust/*

Óvodai pedagógiai programunk szerves részeként építjük be az IKT-eszközök alkalmazását, mely elsősorban a gyermeki kíváncsiságra épít.

Használatával erősítjük a gyermekek kommunikációs kapcsolatait, fejlesztjük értelmi képességeiket, kreativitásukat, kielégítjük nyitottságukat. A hatékony eszközök által, korosztályuknak megfelelően betekintést kaphatnak egy távolabbi világba, melyet saját képességeik fejlesztése közben fokozatosan, játszva, szinte észrevétlenül ismerhetnek meg.

Az egész életen át tartó tanulás elengedhetetlen eszköze a számítógép.

Szakmai munkánk során a holnap kihívásaira kell figyelniünk, s közben felkészíteni gyermekeinket, hogy képesek legyenek a tudástartalmak megszerzésére és befogadására.

Az IKT-eszközök alkalmazásának bevezetését tárgyi feltételek megteremtése előzte meg óvodánkban. Óvodánk honlapjára ill. facebook oldalára folyamatosan kerülnek fel a mindennapjainkkal, programjainkkal kapcsolatos fényképek, melyek a szülőkkel való kommunikáció egyik eszköze egyben. Projektor vásárlásával újabb szín került a palettánkra. A mesevetítés, fényképnézegetés, prezentációk készítése napi szinten elérhetővé vált számunkra, s pedagógusaink célszerűen használják azt. Terveink között szerepel még óvodai interaktív tábla beszerzése.

VII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdés szükséges feltétele: testi-lelki és szociális érettség. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus észlelésnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi- fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető módon, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmeinek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Az óvoda –iskola átmenet támogatása:

- Iskolaválasztás segítése, konzultáció a szülővel.
- A gyermekek kudarcmentes iskolakezdésének érdekében ismerjék meg leendő tanítójukat.
- Vegyenek részt az iskolában játékos foglalkozásokon, a szülőkkel nyílt órákon,
- A szülők vegyenek részt a tájékoztató megbeszéléseken, a beiskolázást megelőző időszakban.

VIII. Az óvoda ünnepei, hagyományai

Hagyományok, jeles napok, ünnepek:

A pedagógia feladata az emberiség szellemi örökségének átadása az eljövendő generáció számára. Ezért átörökítjük a mindennapi életvitel hagyományait, az egészséges környezetkultúrát, a megfelelő természetszemléletet, valamint a népi hagyományokat.

Tisztában kell lennünk azzal is, hogy a ránk bízott gyermekek milyen családi tradíciókkal rendelkeznek. Ezekre bizton építhetjük tapasztalat- és élményszerző tevékenységünket.

A mindennapi élet hagyományai:

A hagyományokba beleszülettünk, szabályozzák életünket, ezért fontos, hogy a gyerekekkel megismertessük. Ezek a hagyományok az emberi munkához vagy az élet eseményeihez kapcsolhatók.

Megismerkedünk a növények termesztésével, ápolásával és felhasználásával – veteményeskert, betakarítás, befőzés, gyógyteakészítés stb. Hagyományos kerti munkákat gyakorolunk – napraforgóbugázás, dióverés, kukoricatörés, szőlőszüret stb. Csuheából, szalmából készítünk eszközöket, játékokat, közben megismerkedünk a népi mesterségekkel.

Hagyományos ételeket készítünk közösen – sütőtök sütése, pogácsa, mézeskalács, stb. A mindennapi élet hagyományai között fontos szerepet töltenek be a gyermekek életéhez kapcsolódó ünnepek. Pl.: születés- és névnap, gyermeknap, anyák napja, évzáró. A környezetkultúrára, a helyes természet-szemléletre irányítják figyelmünket.

Óvodánkban az ünnepeknek, rendezvényeknek évek óta kialakult szokásai, hagyományai vannak, melyeket a gyermekek jogainak tiszteletben tartásával, a szülők elvárásai alapján folyamatosan alakítunk, bővítünk:

Óvodánk jeles napjai:

- A gyermekek születés- és névnapjai: a csoportok szokásainak megfelelően szerveződik.
- Minden nevelési év elején megbeszéljük, melyik csoport lesz egy-egy ünnep felelőse.
- Októberben az „Őszi Szőlőszüret” elnevezésű családi programon a szülők gyermekeikkel együtt élhetik át, próbálhatják ki a szüretelés minden mozzanatát
- A Márton napi lámpás felvonulás a szülőkkel közösen valósul meg
- A Mikulásnapot közösen és csoportonként is szervezzük, ahol a gyermekek ajándékot, kapnak.
- A karácsonyi, adventi készülődés, mézeskalácssütés szintén csoportonként történik, de meghitt hangulatú, közös betlehemezést, karácsonyfadíszítést is tartunk.
- Februárban a farsangi hagyományok felelevenítése a gyerekekkel közösen, csoportszinten kerül megrendezésre a szülők és civil szervezetek együttműködésével

- Húsvéti népszokások felelevenítése csoportonként, ekkor tartjuk „Ovicsalगतó Nyuszinapunkat” a leendő kis óvodásaink meghívásával
- Az édesanyák köszöntése csoportonként
- Az év folyamán folyamatosan projektnapok kerülnek megrendezésre.
Pl: Közlekedésbiztonsági és bűnmegelőzési nap stb.
- Évzáró ünnepség keretében év közben tanult mesék, versek bemutatása a szülőknek csoportonként, valamint az iskolába menő gyermekek búcsúztatása a szülőkkel megbeszélт formában.
- A gyermeknap közös óvodai rendezvény
- A kirándulások évszakonként, szülőkkel vagy nélkülük, a csoport szokásainak megfelelően történik
- Szülői értekezlet szeptemberben minden szülő részére
- Évente egy alkalommal látogatás a környék egy nevezetességéhez
- A természet és környezetvédelmi világnapokhoz kapcsolódóan különböző tevékenységek, munka délelőttök szervezése szülők meghívásával. Pl: Madarak és fák napja, Földünkért Világnap, Őszi szüret stb.

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm.rendelet
2. Az óvodai nevelés programja. Bp. OPI, 1989.
3. Kiss Tihamér: A gyermekek érzelmei. Bp. Tankönyvkiadó., 1995. 4. Szuhányi Mária: Nevelés - individuálszichológiai nézőpontból. Bp. Szuhányi Alapítvány, 1993..
5. Merei Ferenc - V Binet Ágnes Gyermeklélektan Bp. Gondolat, 1978
6. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, Szerzői kiadás, 1995.
7. Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány. Dabas, Mezőgazdasági Kiadó,1984.
8. Kósa - Szemerkenyi: Apáról fiúra. Bp. Móra Kiadó, 1988.
9. Kósa Csaba: Esztendő, te vígságszerző. Bp. Móra Kiadó, 1988.
10. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Bp. Dinasztia Kiadó, 1993.
11. Molnárné Lóczy Tünde: Drámajátékok az óvodában. Szeged, KOMA, 1996.
12. Forrai Katalin: Ének az óvodában. Bp. Editio Musica, 1974.
13. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995.
14. Nagy Jenőné: Zenei nevelés az óvodában. Szolnok, JNSZ. Pedagógiai Intézet, 1995.
15. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp. Alex-typo Kiadó,
16. Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában. Bp. Calibra Kiadó, 1993
17. Pedagógiai Füzetek 7.: A környezetismeret és a szabadidő kapcsolata az óvodában Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet, 1989
18. Tisza Klub Füzetek 4.: Ötletzsák gyűjtemény az óvodai környezet- és természetvédelmi neveléshez. Szolnok, Tisza Klub, 1995.
19. Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában. Szolnok, Color Print Nyomda, 1996.
20. Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Bp. FERCO Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994.
21. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan? NAT-TAN Sorozat Bp. OKI. 1996.
22. Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének megállapításához. Szolnok, JNszM. Pedagógiai Intézet,1983.
23. Knizner Anikó: Az óvodai informatikai nevelés elmélete és gyakorlati lehetőségei, Oktatáskutató és fejlesztő Intézet, 2009.
24. Óvodapedagógiai módszertani kézikönyv, Debreceni Egyetem, 2015.
25. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja módosított kormányrendelete, a 77/2025.(IV.15) Korm. rendelet

Melléklet

1-es típusú diabétesssel élő gyermekek ellátásának speciális eljárásrendje

Intézményünkben a szülő kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesssel élő gyermekek ellátását. A székhely óvodában és a telephely óvodában is a megfelelő továbbképzést végzett közalkalmazottak biztosítják az ellátást.

Az ellátáshoz szükséges tanúsítvány az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezhető meg. A képzés során a feladatra kijelölt dolgozók a szükséges elméleti ismereteken túl elsajátították a vércukorszint mérését és az inzulin beadásának módját. A gyermek/ek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet alapján igényelheti a diétás étrend biztosítását. A diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján az intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabétesssel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

A cukorbeteg gyermek napi rutinjának része a rendszeres vércukorszint mérés, valamint az étkezések, az inzulin és a tevékenységek beosztása. Ezért minden esetben biztosítjuk:

- a vércukorszint ellenőrzését bármikor
- a hipoglikémia kezelését azonnali cukorbevitellel
- a szükséges inzulin beadását bármikor
- a szükséges szénhidrátmennyiség elfogyasztását
- a gyermek az étkezéseit a megfelelő időpontban fogyaszthassa el, és legyen rá elég ideje
- bármikor, korlátozások nélkül ihasson vizet és használhassa a mosdót
- teljeskörűen részt vehessen a testnevelés foglalkozásokon és egyéb elfoglaltságokban,

kirándulásokon.

A cukorbetegség sikeres menedzseléséhez együtt kell működnie a gyermeknek, a szülőknek/törvényes képviselőnek, a gyermeket gondozó egészségügyi szakembereknek és az intézmény minden dolgozójának.

A program részeként szükséges továbbá:

- megállapodni a vészhelyzeti eljárásokban, tervet készíteni a szülőkkel és a gyermeket ellátó egészségügyi dolgozókkal (kommunikáció módja, elérhetőségek biztosítása)
- meg kell állapodni az intézményben kijelölt (tanúsítványt szerzett) dolgozóval, hogy mit kell tennie
- egyéni cselekvési tervet kell készíteni a magas és az alacsony vércukorszinttel járó epizódok kezelésére, beleértve a megfelelő ellátást, a szükséges ételeket és az inzulinbeadást.
- dokumentálni kell a gyermek által használt inzulin típusát és mennyiségét és azt, hogy mikor kell beadni

Szülő/törvényes képviselő feladata:

- gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a gyermek ellátásához
- megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet
- megadja a gyermek étkezési rendjét
- jelzi az óvodának, ha változik az ellátási terv
- megtanítja a gyermeknek, hogy szóljon bármelyik dolgozónak, ha rosszul érzi magát
- gondoskodik arról, hogy a gyermeknél mindig legyen kéznél (öltözőszekrényben, vagy a csoportban dolgozó felnőttnek átadva) gyorsan felszívódó szénhidrát arra az esetre, ha leesne a vércukorszintje

Az intézmény feladata:

- egyeztet a szülőkkel/törvényes képviselővel az ellátási tervvel kapcsolatban
- egyeztet a gyermek napirendjéről
- megállapodik arról, hogy milyen esetben kell értesíteni a szülőt/törv. képviselőt
- gondoskodik a gyermek állandó felügyeletéről

Eljárás diabéteszes gyermek esetleges rosszulléte esetén

Diabéteszes rosszullét felléphet, ha:

1. a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Jellemző tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, homályos látás, gyengeség, fáradtság, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar, szorongás,

ingerlékenység.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulin van a szervezetben, túl kevés szénhidrátot fogyasztott, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba kapta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

Kezelése:

- meg kell mérni a gyermek vércukorszintjét
- gondoskodni kell róla, hogy fogyasszon valamilyen gyorsan felszívódó szénhidrátot tartalmazó ételmiszert
- 15 perc elteltével újra meg kell mérni a vércukorszintet
- amennyiben továbbra is alacsony a vércukorszintje, meg kell ismételni a kezelést (4-5 szem szőlőcukor, 1-2 dl gyümölcslé, vagy más cukros ital)
- értesíteni kell a szülőket, hogy a gyermeknek leesett a vércukorszintje, amíg az óvodában volt
- eszméletvesztés esetén azonnal orvosi segítséget kell kérni és értesíteni kell a gyermek családját
- a gyermek felügyeletét a hipoglikémiás epizód teljes időtartama alatt biztosítani kell!
- tilos az eszméletlen gyermeket etetni vagy itatni!

Hipoglikémiás enyhe tünetek esetén szőlőcukor juttatása a szervezetbe, erősebb tünet esetén Glukagon injekció alkalmazása (Az injekció csak akkor alkalmazható, ha azt szakorvos előírja, a szülő rendelkezésre bocsátja. Az injekció szakszerű tárolása az intézmény feladata.)

2. ha magas vércukorszint (hiperglikémia):

Tünetek: erős szomjúság, gyakori vizelet, ingerlékenység, hasfájás

Mi okozza: túl kevés a szervezetben az inzulin, túl sok szénhidrátot fogyasztott a gyermek, betegség (pl. megfázás, influenza), egyéb stressz, szorongás (pl. családi problémák)

Teendők magas vércukorszint esetén:

- igyon sok folyadékot, nehogy kiszáradjon, majd meg kell mérni a vércukorszintjét
- kb. 1 óra múlva meg kell ismételni a mérést
- ha a vércukorszintje nagyon magas (15mmol/l feletti), értesíteni kell a gyermek szüleit ill. a védőnőt, akik további orvosi segítséget kérhetnek
- extrém magas vércukorszint esetén mentőt kell hívni!

Amennyiben a magas vércukorszint több napon keresztül előfordul, értesíteni kell a szülőket és a gyermek kezelőorvosát.

3. a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Jellemző tünetek: acetonszagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv,

szapora légzés. Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük. A tünetek észlelését követően első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból, a vércukorszint mérése és az eredménynek megfelelő eljárás.

A ketoacidózis megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját és tartsuk be az előírt diétát. Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti.

Testmozgással kapcsolatos tudnivalók:

- a testmozgás időtartama és intenzitása befolyásolja a vércukorszintet
- a vércukorszint leesésének elkerülése érdekében szükség lehet arra, hogy a gyermek sportolás előtt, alatt és után egyen valamit
- sportolás előtt ellenőrizni kell a vércukorszintjét
- a testmozgás kiemelt szerepet játszik a cukorbetegség kezelésében, néhány feltétel betartása mellett azonban a gyermek minden óvodai tevékenységben részt vehet.